

PDF Compressor Free Version

Энэсэдэлэ

Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

○ Нам улууһун хаһыата ○

1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2010 с.
Бям ыйын

15

күнэ
Субуота
№55-56
(10346)

1996, 2005, 2009 сылларга республика басты хаһыата

Үөрэх эйгэтигэр

НОМНУО УСТУДЬУОН ААТЫН СУКТҮЛЭР

Быйыл V-с регионаабы норуот хаһаайыстыбатын бары салааларыгар инженернэй-техническэй кадрдары бэлэмниир туһуттан, департамент математикаҕа, химияҕа, физикаҕа уонна биологияҕа үс зонаҕа предметинэн олимпиадалары ыыппыта. Майаҕа илин ээр уонна киин улуустар олимпиадаларыгар барыта 17 улуустан, куораттан 513 выпускник кыттыбыт, 20 киин ВУЗ бэрэстэбиитэлэ кэлбит. Киһи үөрэрэ дьэн Намтан 16 выпускник киин үөрэх кыһаларыгар киирдилэр. Кэлбит улуустартан басты бэлэмнээхтэринэн уонна чи биллээхтэринэн Хаалас уонна Нам үөрэнээччилэрэ таһыччыларын олимпиаданы ыытааччылар бэлиэтииллэр.

Аасыт нэдиэлэ Саха республикатын президенин иһинэн үлэлиир кадрдары билгэлээһин, үөрэтэри уонна аттаран туруоруу департамент салайааччыта Артем Пантелеймонович Слепцов, РФ үөрдүк үөрэх кыһаларын кытта үлэлиир отдел салайааччыта, тутар хамыһына эпизиттир үлэһитэ Альберт Михайлович Сорон уонна улуус баһылыга А.И. Ильин олимпиада нөүө киин үөрэхтэргэ киирбит оҕолорго үөрүүлэх быһыыга-майыга үөрэххэ киирбитэрин мэктиэлиир сертификат туттардылар. Ол курдук, улуустааҕы гимназиятан 12 оҕо, 1 №-дээх НОПО - 1, 2 №-дээх НОО - 1, Хамаҕатта СФО - 1. Бу оҕолор басты кыһаларга атомнай энергетика, техника, тиимир суол, тутуу, тыа хаһаайыстыбатын араас хайысхаларын идэлэригэр уһуйулуохтара.

Биһиги улууспутугар сылларын тэни туттаха, манньк ныманан үөрэххэ киири ахсаана элбээн иһэрэ бэлиэтэнэр. Кэлэргэ-барарга ыал бюджет көүрүээт, үгүс ороскуот суох буолан, бары өттүнэн табыгастаах. Аһаҕас кэпсэтиигэ А.П. Слепцов улуус физика, математика курдук уустук предметтэри үөрэтэр учууталлары оҕоҕо чи билини тиэрдибиттэригэр махтанна уонна оҕолорго,

төрөспүттэргэ сүбэ-ама бэрээдэгинэн: «Бары үөрэх кыһаларыгар олоорор усулуобуйаны тэрийии, уопсайынан хааччыллыы биир тэ буолбат. Биир хоско араас санаалаах, араас итэҕэллээх оҕолору кытта олооруоххут. Онон хас биирдии киһини кытта талсаргыт, өйдөһөргүт - бэйэтэ туспа наука. Ханньк да үөрэххэ, баҕар, ыарыртатар түгэ ит баар буоллаҕына, кыһалларгытын көрдөрүн. Кыһаллар киһини хайа да преподаватель өйдүүр уонна өйүүр. Департамент сылга биирдэ кэлэр-барар бырайыаскытын, республика татан стипендия, олоорор уопсайгытын төлүүр. Талааннаах оҕоҕо материалнай биир кэмнээх көмө о оһуллуон сөп. Онон үөрэнэ тиийбит устудьуо а усулуобуйа баар». Кэпсэтиигэ оскуола үөрэнээччилэрэ интэриэһири боппуруостарын ыйытан эпизиттэри иһитилэр. Кыраны-

ысса таһыгар, Урааллааҕы юридическэй академияҕа, С-Петербурдааҕы техническэй академияҕа быйылгы сылга хас миэстэ Сорон, психологическэй тестирование, С-Петербурдааҕы олимпиада түмүгүн туһунан туһуластылар. «7-8 сылынан ханньк илэлэр инники күө э сылдьахтарай?» дьэн боппуроска «Техническэй идэ хаһан баҕарар инникилээх. Мэ э бырайыктар олоххо киирэн күүстээх үлэ ытыллыа. Саха сирэ Россияҕа биир басты баай регион буолуо. Онон Нам куорат буолар кыахтаах», — дьэн А.П. Слепцов эпизитин бэрт сөбүлүү иһитилэр. Түмүккэ, оҕолор улуус, республика чизэин түһэн биэрбэккэ үөрэниэхпит дьэн махталларын биллэрдилар.

Оволоорбут сөбүлүүр идэлэригэр үөрэнэн толору баһылыахтара. Төрөөбүт дойдудаларыгар эргиллэн Саха сирин сайыннарыыга күүстэрин, кыахтарын көрдөрүүхтэрэ.

Мария САВВИНОВА

Улуу Кыайы 65 сылына!

ҮЙЭЛЭЭХ ӨЙДӨБҮННҮК ТУРДА

Бям ыйын 7 күнэ. Никольскай олохтоохторугар үгүс үтүө үөрүүлэх күн. Улуу сэрри толоонугар эйэлээх олох иһин сэрриилэспит, олохторун толук уурбут дьоммутугар, уһун үйэлэргэ өйдөбүннүк-пааматынньк үөрүүлэх аһылыыта.

Илинтэн үрэр күүстээх тымныыда тыал, халҕаһалы аспыт халыҥ да былтыт биһиги үөрүүбүтүн-көтүүбүтүн күлүктээбэтэ, санаабытын биригэ түмэн, өссө күүһүрдэргэ дылы буолан, халыҥ параадынан халҕаһалы хаамсан күүтүүлэх пааматыннькпыгытар «Ураа» хаһынын, «Кыайы ырыатын» музыкатынан арыллатан муһунубут, оҕолуун-уруулуун, эдэр-диин-эмэннин араас өнөөх шариктардаах, сибэккилэрдээх, араас байыаннай формалардаах кэлэн ветераннарбытын пааматыннькиннигэр олордутаалаан, сибэкки дьөрбөлөрүн туттартаатыбыт. Диктор Иван Новиков чур куолаһа кэлбиттэри, ыалдьыттары ээрдэли тоһуйда. Күндү ыалдьыттарынан улуус баһылыгын I солбуйааччы Н.В. Слепцов, тутууга солбуйааччы Г.В. Гуляев бааллар.

Пааматынньк туутуугу көмөлөспүт улуус дьаһалтагытар, үбүнэн көмөлөспүтүгүк дьоммут оҕолоругар, сиэннэригэр, тутуугун ыыппыт, үлэлээбит ыччаппыгытар Осипов С.Д., пааматынньк бырайыгын онорбут Петухов М.Р. махталы уонна өйдөбүннүк бэлэхтэри үөрүүлэх быһыыга баһылык Д.Г. Шелковников туттартаата. Пааматынньк сабытын аһалларыгар ветераннарга тылы биэрэн, дохсон ытыс тыаһынан доһуһуоллатан астардылар. «Ураа!» хаһыны ыиргирдээҕэ буолла, мэктиэтигэр, тыал иһийэн ыларга дылы гына.

Санатар буолааха, Улуу Кыайыга аналлаах пааматынньк Никольскайга, дьэ, оһоһулунна. Дьоннорун-сэргэлэрин үтүө ааттара, дойдудаларын сиригэр-уотугар, үйэттэн-үйөҕө умнуллубакка, симэлибэккэ постаментна суруллан турара, киһи эрэ санаатын көтөҕөр, үөрдөр. Элбэх эвэрдэлэрэ тиһинилэр, ырыалар ылланылар, хомоҕой хоһооннор аабыллылар. Пааматыннькы үөрүүлэх аһы салотунан, «Ураа» хаһынын доһуһуолланна.

Салгы кулууппутугар мустан, ветераннарбытын сценаҕа таһааран олордон, чизээтибит. Баһылык Шелковников Д.Г. ветераннарга, үөрүүлэх быһыыга РФ, РС мэтээллэрин, эвэрдэ суруктары, улуус баһылыгын Ильин А.И., нэһилиэк дьаһалтатын бэлэхтэрин, эвэрдэ суруктары утуу-субуу туттартаата.

Салгы сонун дьаһал киһини бары соһутта да, долгутта да. Нэһилиэк дьаһалтата, депутаттарылынаннар «Нэһилиэк ытык киһитэ» ааты ингэри олохпугар сана сонун сүүрэн буолла. «Нэһилиэк ытык киһитэ» ааты, маннайгынан олохтоох механизатор, тыыл, үлэ ветерана Шарапов М.С. долгуйа, үөрэ тутта. Иккиһинэн, Сысолятин А.Н. тутан үөрүүтэ үрдээтэ.

Ырыа-тойук аргыстаах Полищенковлар, ветераннар Е.П. Иванов, Потаповтар, Шадриннар, Попов П.Д. оҕолоро, сиэннэрэ кэлэн үөрүүбүтүн тэнтэ үлэлэһинилэр.

Т. НИКОЛЬСКАЯ
Никольскай

ИСТИН АХТЫЫ КҮНҮГЭР

З.П. Винокуров аатынан Намнааҕы оҕо искусствотын оскуола бэтэрээнэрибитин чизээтибит. Бу күн оскуолабыт бастаагы директор, тыыл, педагогическэй үлэ ветерана, ССРС культууратын туйгуна, Нам улууһун бочуоттаах олохтооро И.А. Бубякин, үлэ, тыыл ветерана, СР культууратын туйгуна А.Е. Захаров ыалдьыттаатылар.

Убаастыыр, ытык дьоммутугар Н.Н. Атласов салайар оркестра И.А. Бубякин суруйбут «Таба күрүө» ырыатыгар пьеса суруйан оонньоото. Олус интэриэһинэй айымныны истэн бары да биһирээтибит. Ыгырылаах ыалдьыттары үлэлэрин, общественной олоххо кыттыларын

санаан-ахтан аастыбыт. Киһи сөбүөн курдук, эргичи талааннаахтарын биллибит-көрдүбүт. Холубура, И.А. Бубякин төһө да бочуоттаах сынһаланҕа олордор, эмтээх оту хомуйуунан дьарыктанар. Бэстэн мөүтүн ылҕан араас настойкалары, туостан ыас онорор. Маны таһынан хас да кинигэ авторын быһыытынан биллэр. Оттон А.Е. Захаров тарбаҕар талааннаах худуоһунньук. Кини туойтан, сэли муоһуттан чочуйбут үгүс үлэлэрдээх. Араас элбэх пейзажтары, хартыналары суруйар. Итиэннэ «Иэийи» ансамбыл биир тутаах ырыаһыта.

Дьоро күммүт иккис чааһыгар А.Е. Захаров маннайгы ки-

нигэтин сүрэхтээтибит. Афанасий Егорович республика хаһыаттарыгар биирдиһэн кэпсээннэр бэчээттэнэн тахсыбыттара. Ону түмэн, сааһылаан, оскуола коллективин көмөтүнэн «Оҕо сааһым өйдөбүллэрэ» дьэн дьобус кинигэ бэчээттэннэ. Манна автор оҕо, эдэр сааһын умнуллубат түгэнэрэ тиһиллэн киирдилэр.

Бу курдук оскуолабыт бэтэрээннэрин ыныран, олус истин, иһирэх ахтыы күнүн тэрийдибит. Ытыктабыллаах дьоммутугар чэгиэн доруобуйаны, эрдэри эрчими баҕарабыт. Күүскөмө, өйбүл, сүбэ-ама биэрэн көмөлөһөргүтүгэр махталбытын тиэрдибит.

Ньургуйаана ПЕТРОВА,
фольклор кылааһын учуутала

АБЫЙАХ ТЫЛ МИНЬИГЭС

Ыам ыйын 8 күнүгэр улуустааҕы биир ситим спартакиада суотугар сүүрүү күрэхтэһитэ ытыллыбыта. 500 м абыстыы киһилээх тобус хамаанда сүүрдэ.

Илин-кэлин түсүһүлээх, ыһылаах-хаһылаах тыҥааһынаах күрэхтэһии түмүгэр, хамаандалар манньк миэстэлэргэ тигистилэр. Бочуоттаах маннайгы миэстэ — Хамаҕатта, иккис — Намнааҕы пед. колледж, үһүс — 1 Хомуस्ताах. Салгы төрдүһү НПК-II, бэсһин проф. лицей, алтыһы Хатын Арыы, сэттиги Таастаах, ахсыһы Модут, тохсуһу Бөтүг хамаандалара ылылар.

Саха сирин норуоттарын 5-с оонньуута быйылытырдыах ыһыгар Олүөхүмэҕэ ытыллар. Бу улахан түһүлгүэ бэлэмнэнэн тиһигин бысакка күрэхтэһилэр ытыллар. Улуустааҕы спорт отдела иһитинэрибитинэн, ыам ыйын бүтүүтэ 1 Хомуस्ताаххаволейболга улуустааҕы сүүмэрдиир оонньуулар былаанналар. Бэс ыйыгар сүүрүүктэрибит, кыраһы характаах ытааччыларбыт (буулданыыты) Дьоккуускайга сүүмэрдэнэ, эрчиллэ киирэхтэрэ.

Л. УВАРОВСКАЯ

Аалай ымыылар СОНУН ХОЛБУКАТЫТТАН...

Учуутал сылын көрсө «Мин идэм учуутал» дьэн нэдиэлэ үрдүк таһымнаахтык ааста.

* * *

«Дьырылыатта» фольклорнай ансамбыл салайааччыта Елена Иванова «Өбүгэ үгэһин утумнаан» дьэн айар биэчэрин Нам сэлэһиннэтин олохтоохторун болдомтотугар таһаарда.

* * *

Улуу Кыайы 65 сылыгар анаан «Өйдүүбүт, Махтанабыт, Киэн туттабыт!» дьэн девизтээх «Октябрьскай» окурук тыыл, үлэ бэтэрээннэрин чизээтибит.

* * *

Мультипликация студиятын салайааччыта Ефросинья Федорова иитиллээччилэрин кытта Лина Полякова хоһоонугар «Алфавит устун айан» дьэн хоһоонго мультфильм уһулдулар. Оттон Осипов Саша республикатааҕы «Десятая музыка» оҕо телестудияларын күрүөҕэ кыайан, бэс ыйыгар Санкт-Петербургу куоракка барар буолла.

* * *

Бэс ыйыттан үгэс буолбут сайынҕы лааһырдар үлэлэрин саҕалыахтара. Быйылгы үөрэх дьылыгар «Экоросток», «Олонхо дойдута», «Звездный дождь» лааһырдарга оҕолору суруйуу саҕаланна.

Намнааҕы оҕо эйгэтин Түөлбэтэ

« ҮЙҮТ — ХОРҮЙДУУБУТ »
Тел. 41-3-32, 41-4-96

Николаева, Нам:
«Улуу Кыайы 65 сылын көрсө улууска хас да өйдөбүннүктэр оһулуһуллар. Ол эбэтэр, «Кыайыны, сайдыны уһансыбыттара албан аат», Ржев куорат сквердэр, музейа Ржев куорат сэриттин диарамата. Бу автордара кимнээҕий?»
А.П. Сысолятина, улуус кылаабынай архитектора:
«Кыайы скверигэр тутуллубут «Кыайыны, сайдыны уһансыбыттарга албан аат» пааматынньк автордара: «Нам улууһа» МТ капиталнай тутууга управлениетын үлэһиттэрэ уонна чааһынай предприниматель, НПК-ны бүтэрибит, Таатта ттэн төрүттээх скульптор Ильян Иванович Павлов. Ржевскай уулуссаҕа туруоруллубут Ржев куорат скверин эмиз И.И. Павлов о орбута. Музейга баар Ржев сэриттин диараматын НПК преподавателэ Владислав Иванович Ксенофонтов о орбута.

Бэлэмнээтэ В.РЫКУНОВА
Редакцияттан: хаһыат кэлэр нүөмэрдэригэр биирдэстэригэр улуус ветераннарын сэлэһитин председателэ И.З. Кривошапкин бу пааматынньктар туустарынан сиһилии суруйуутун билси.

Туоһуудуур-сыһпара!
Россияҕа 126 тыһ. оҕо күүһүлэммит (күүс уонна моральнай өттүнэн), манна холубунай дьыала тэриллибит. Онтон биллибэтинэн төһө оҕо улахан дьонтон атабастанара биллибэт.

Россияҕа сылга 35 тыһ. ыал оҕо итэр быраабыттан быһыллар. Россия үрдүнэн 260 тыһ. тулаайах оҕо баар, онтон детдом ахсаана 5 тыһ. Детдомтан иитэ ылыллыбыт хас 20-с оҕо төптөрү бэриллэр.

Россия үрдүнэн 1600 оҕо сураба суох сүппүт, ол иһигэр 500 сокуоннай сааһын ситэ илик оҕо.

2008 сылга Саха республикатыгар 5800 оҕо бырабыллыбыт.
2010 сылга Нам улууһугар оҕону атабаастааһын, тыйыс сыһыаннаһы 1 төгүлэ бэлиэтэммит. Былырын манньк сигнал киирбэтэх.

(Оҕолор буруйу онорууларын хайдах суолунан бохсор туһунан анал «Куйах» балаһаны хаһыат 4-5 стр. билсинг).

Профсоюзтар олохторуттан КЫРДЬБАЖАСТАРБЫТ БАРАХСАТТАР

Культура үлэһиттэрин идэлээх союһа Улуу Кыайыны 65 сылын көрсө бямбын 6 күнүгэр, номнуо үгэскэ кубулуйбут истин көрсүһүүтүн тэрийдэ, бэтэрээннэрин чиэстээтэ.

Бу күн кулууп, музей, музыкальнай оскуола, библиотека, кино-театр, типография, редакция тыылга Кыайыны уһансыбыт бэтэрээннэрин ыңгыран эфэрдэлээтэ. Бу идэлээх союзка барыта 17 кырдыбас аабылларыттан, дьоро күнгэ 14 бэтэрээн кэлбит. Көрсүһүү Намнаады П.И. Сивцев аатынан историко-этнографическай музейтан сааланна. Музей үлэһитэ С.Е. Охлопкова кырдыбастары батыһынна сылдыан хас биридди сааланы көрдөрдө. Онуоха аҕа саастаах ытык дьоммут былыргы малы-салы, туттар сэби-сэбиргэли, иһити-хомуоһу, киэргэллэри көрөн олус үөрдэ. Санааларыгар ойор-төбөр оҕо, эдэр саастарыгар төннөн ыллылар. Хас биридди экспонаты сана танааран, күлүм аллайан көрүстүлөр: «Көрүн эрэ, суорунабыт барахсан турар», эбэтэр «Оо, кырыбыйкабыт сытар, сылабаарбыт турар», — диин хас бириддиэлэрин имэрийэ көрдүлөр. Төһө да сааһырдаллар бэйэ-бэйэлэрин «кыргыттар», «уолаттар» диин ыңырсаалара олус истинник

иһилиннэ. Ржев куорат кыргыһытын көстүүтүгэр кэлэн үгүстэр кисти-саба харахтарын уутун согуннулар. Аччык, аас-туор оро саастарын, сэрри хонууттан эргилибэтэх эфэрэһи айымжарыт санаахтара... Экскурсия кэнниттэн поэт Илья Винокуров - Чабылдан музей-балаһангар итиги, үүтүгэр хойуу чэйдээх, толору астаах-үөллээх сандалы тула олон ирэ-хоро кэпсэттилэр, эфэрдэ тыл, ылбаҕай ырыа-тойук иһиттилэр. Культура үлэһиттэрин идэлээх союһун председателэ Р.Н. Горохова илиититтэн СР президенин Улуу Кыайыны 65 сылыгар аһаммыт түөскэ анныллар бэлиэтин, махтал суругун, улуус баһылыга А.И. Ильин үбүлүөйдээх, суруктаах-бичиктээх, эфэрдэлээх өйдөбүннүгүн, культура управлениетын, идэлээх союз сэмэй бэлэхтэрин, махтал суруктарыт туттулар.

Хардаттын, кырдыбастар барахсатар махтал-баһыба тыллары эттилэр. Хас бириддиэлэрэ ол ыар көмнэри санаан куоластара титирэстээн барыбытын долгутта.

1941-1945 сс. «Барыта — фронга, барыта — Кыайыны иһин!» диин ыңгырынан салайтаран угуулары, сынныанары умнан, тонору, аччыктыры аахсыбакка үлэлээн Улуу Кыайыны уһансыбыктынан биһиги, аныгы 21-с үйэ дьонно, киэн туттабыт!

Л. УВАРОВСКАЯ

Хаартыскаҕа: биһиги хаһаппытыгар үлэлэбит тыыл, үлэ ветерана Е.С. Васильева үөлээннэхтэрин кытта.

«АПК сайдыта» национальной бырайыак СУОЛТАТЫГАР ЭРЭ ТЭРИНИМИЭХХЭ

Саха республикатыгар потребительскай кооперативтар суньунэн 2006 сыллаахтан сағалаан тэриллэн барбыттар. Маннай нэһиликтэргэ кредитнэй кооперативтар тэриллибиттэрэ.

Аан дойдутаағы үлэ тэрээһинин тэрилтэтэ быһаарытыннан: «Кооператив — бу элбэх үбэ суох дьон экономическай балаһыаньаларын тупсарар сыалтан, көнүл өтгүлэринэн бэйэлэрэ эрэ сайлар тэрилтэлэрин тэринилэрэ буолар».

Кредитнэй кооперативтар сүрүн сыаллара: нэһилиэнньэҕэ үгүс эрэйэ, экирэтиһитэ суох кредити биэри буолар.

Биһиги улууска барыта 16 кредитнэй кооператив учуокка турар. Бу кооперативтар үлэлэрэ эриэ-дэхси буолбатах. Ордук үчүгэйдик 1 Хомуустаах нэһиликтэргэ тэриллибит «Кыһыл-Сыыр» ТХПКК (предс. Олесова Т.И.) үлэлиир. Бу кооператив сылга хастыы да мөдүйүн сууманы эргитэр, атын баанартан кредит ылан туһанар кыахтанна, республикаҕа бастыңнар аһааннарыгар киирдэ. Онтон Маймаҕа, Хамаҕаттаҕа, II Хомуустаахха, Намна тэриллибит кредитнэй кооперативтар олох да үлэлээбэккэ олоролор.

Ханна үчүгэй сайаааччылаах, нэһилик дьаһалтата интэриэстээх сирдэригэр кооперативтар үлэлэрэ таһаарылаах буолар.

Кыра нэһиликтэргэ кредитнэй кооперативы тэрийи улахан көдүүһэ суох. Онон, бу нэһиликтэр урут тэриллибит кооперативтарга киириэхтэрин сөп. Урут кооператив тэриллэригэр ТХМ (софинансирование) хас биридди пайщикка босхо эбии харчы көрөр этэ, ол билигин суох. Онон сана кредитнэй кооперативы тэрийэр көдүүһэ суох.

Аны, атын хайысхаларга тэриллибит потребительскай кооперативтарга киириэххэ. Тыа хаһаайыстыбатын потребительскай кооперативын сүрүн уратылары манньктар:

— тыа хаһаайыстыбатын бордодуксуйатын онгорооччу бэйэтин көнүлүн (юридическай тутулуун) сүтэрбэккэ эрэ, а.э. сирин, сүөһүтүн кыттыннарбакка эрэ, үлэ тустаах хайысхатыгар кыттыгас тэрилтэ тэрийэр. Бу тэрилтэни тэрийиһи кини харчынан эбэтэр сыналлаах матырыйаалынан кыттыһар;

— тэрилтэ тэрээһинигэр ким бағарар кыттыһан сөп: кэтэх хаһаайыстыба, фермер, атын да юридическай сирэй (тэрилтэ). Биир уратыта — производственной кооператив чилиэнэ булгуччу кооперативыгар үлэлиир, оттон потребительскай кооперативка эн быһаччы үлэлирин ирдэммэт;

— тыа хаһаайыстыбатын потребительскай кооперативыгар сыл түмүгүнэн барыһа булгуччу уопсай муньах быһаарытынан үлэлэһиллэхтээх. Ночоокко тахсар түбэлтэтигэр, кооператив чилиэнэрэ уу харчынан сабыахтаахтар.

Потребительскай кооператив некоммерческай, эбэтэр барыһы сырсыбат тэрилтэ буолар. Сүрүн сыала-соруга — кооператив чилиэн кыһалгаларын быһаарыы, кини дохуотун үрдэтии.

Биһиги улууска барыта 30-ча потребительскай кооператив учуокка турар. Балар суньунэн сүөһү, сылгы иититин хайысхатыгар тэриллибиттэрэ. Кэлин тэриллибит кооперативтар үккэ техникескай регламент киирбитинэн сибэстээн тэриллибиттэрэ.

Кооперативтары тэрийи улахан уустуга суох. Ол эрээри, исулэтигэр кирдэххэ ыарахаттар элбэхтэр. Манна кооператив сайаааччытын, нэһилик дьаһалтатын оруоллара улахан буолуохтаах. Государство көмөтө кооперативтар нөңүө барарынан, тэрээһин үлэттэн кооператив үлэтэ улахан тутулуқтаабынан, дьон дохуота мантан быһаарылларынан сибэстээн, улахан болғомтоҕо ылылыахтаах.

Ол иһин, кредитнэй кооперативтар — сыл аайы, атын потребительскай кооперативтар — икки сылга биридэ аккредитация (ревиизионнай бэрэбиэркэ) барыахтаахтар. Ол инниттэн, хас биридди кооператив ревиизионнай союзка киириэхтээх, аккредитацияны барбат түбэлтэтигэр салгы үлэлиирэ тохотуллуохтаах. ТХМ министрэн 137, 138 N-дээх бирикээһинэн ревиизионнай союзка киирбэтэх кооперативтарга субсидия биэриитэ тохтотуохтаах.

Ревизионнай союз манньк сүрүн докумуоннары ирдиир:

- хас биридди муньах боротокуоллара;
- пайщиктаахтар испиһэхтэрэ;
- кооператив ороскуотун уонна дохуотун сыллаағы сметата;
- харчы-үп киириитин, тахсытын учуота;
- үлэһиттэри кытта дуоғабар, бирикээс;
- кассовай кинигэ;
- кооператив чилиэттэрин кытта дуоғабар;
- финансовай-экономическай турук туһунан отчуот;
- у.о.д.а.

2009 сылга бэрэбиэркэ түмүгүнэн кооперативтар үлэлэригэр итэҕэс-быһаас элбэх. Сорох кооперативтар сайаааччыларын таһынан кыра, тэрилтэ быһытынан булгуччу ирдэнилэр документациялара суох, үп-харчы хамсааһын туһунан бэлиэтээһин итэҕэс, бухгалтер специалистара суох. Бу итэҕэстэр туоратылыннахтарына эрэ салгы үлэлиир кыахтаналлар.

Уопсайынан, элбэх кооперативы тэрийиһин үлүһүйэр табыллыбат. Тэриллибит кооператив толору күүһүнэн, бары сокуоннарга сөп түбөһөн, дьон интэриэһигэр үлэлиэхтээх. Тэрийиэххэ эрэ диин тэрийэр төрдүттэн сыһа. ТХМ ирдэбилэ биир: нэһиликтэргэ биир кооператив баар буолуохтаах, улахан нэһиликтэргэ мань таһынан биир кредитнэй кооператив баар буолара сөп.

М. СОЛОВЬЕВ,

СР АПК КМК Намнаағы бэрэстэбиһтэлэ

Саха республикатын статистикаҕа государственной комитетынан хомуллар сыһпаралар көрдөрөллөрүнэн, сүүрбэччэ сылтан бэттэх сир ахсын сылын аайы ыанньык сүөһү, буюу бургунаас аһаана биллэрдик аччаан иһэр эбит. Манньк түһсиннэрбэт, толкуйдаппат буолуон олох сатамат.

Кырдык, ханна да, буоларга буолбакка сизгэнэн племенной үлэ ытыллыгытыгар сөптөөх болғомто урууллубат, суолта бэриллибэт буолубта быданнаата. Ол түмүгэр сүөһү боруодатын кахтитэ, бордодуксуйа намтаһына тахсыбата мэдлэх буолбатах. Онон племенной үлэҕэ дьобундук, олохтоохтук ылсан үлэлииргэ кэм кэллэ. Билигин сайдылаах үйэҕэ племенной үлэни атағар туруорууга, кини көмөтүнэн сүөһү иититин көдүүстээх онорууга, сүрүн төһүүнэн искусственай сизмэлээһини сөргүтүү, атағар туруоруу буолар.

Үөрэх баар — барамат баай

СИТИИИ АССАМБЛЕЯТЫГАР

Бямбын сағана И.С. Гаврильев аатынан I N-дээх орто политехническай оскуолаҕа үөрэнээччилэр уонна учууталлар үөрэххэ, үлэҕэ, общественай олоххо ситиһилэрин бэлиэтиир «Ассамблея достижений» буолан ааста.

Биһиги оҕолорбут, 11 «а» кылааһын үөрэнээччилэрэ (хаартыскаҕа), сайаааччылара В.И. Маркова бу күн дьаныардаах үлэлэрэ үрдүктүк сыналанна. Ол курдук оҕолорбут араас таһымнаах олимпиадаларга ситиһилээхтик кыттан үөрэх управлениетын начальнига В.Н. Дьяконова аатыттан диплом, оскуола общественай олоҕор көхтөөх кыттыылары иһин оскуола директора И.Н. Максимов аатыттан грамоталары туттулар. Мань таһынан үөрүүлээх түгэнинэн, Ефимова Саргы «Лучший исследователь», Оконешникова Тома «Лучший филолог», Дьяконова Саша «Лучший химик» ааты ылбыттары буолла.

Самай долгутуулаах, кэтэһиллээх чааһынан

ыңгырыллыбыт бочуоттаах ыалдыттар, меценаттар уонна учууталлар методическай холбоһуктар, бастыңтан-бастың үөрэнээччилэргэ сертификат туттарбыттара ааттанна.

И.С. Гаврильев оҕолоро «Лучший ученик» ааты Ксенофонт Ньургунна иҕэрдилэр. Оттон РФ үөрэҕиригин туйгуна О.И. Шапошникова аймактара бириэмийэлэрин Ефимова Саргыга туттардылар. Омук тылын учууталларын холбоһуга анабыт «Лингва» лааҕыр сертификатын Оконешникова Тома ылла. Физкультура учууталларын холбоһугун «Лучший спортсмен» анал аатын Соловьева Аня ылла. Оҕолорбутун ийэли истин сыһыанынан иитэн-үөрэтэн илдэ сылдыр сайаааччыбыт Вера Ильинична сырааһа үлэтин түмүгэ эмийэ бэлиэтээннэ, киниэхэ оскуола бочуотунай грамотата туттарылынна.

Манньк үөрүүлээх түгэнинэн биһиги, төрөппүттэр, оҕолорбут ситиһилэригэр үөрэн туран, хас биридди учууталга, оскуола администрациятыгар, попечителэргэ, меценаттарга уонна туттаах киһибиһигэр, кылаас сайаааччытыгар, В.И. Марковаҕа махталбытын тигэрдэбит. Учутал, Улуу Кыайыны сылларыгар үрдүк ситиһиллэри, кыайылары, дьонсэргэ махталын ыла туралларыгар барабабыт!

I N-дээх орто оскуола I I-с «а» кылааһын төрөппүтүн комитетэ

Тыа сирэ уонна ырынак ТӨРӨЛКӨЙ ТӨРҮӨХТЭНИЭХПИТ — ДОХУОТ ДЭЛЭЙИЭ

Дьингэр, искусственай сизмэлээһини сүөһү иитиитигэр туттуу биһиэхэ саға дьыала буолбатах. Урут сизмэлээһин улууспут хаһаайыстыбаларыгар киэнник туһаныллан испитэ, түмүктэрэ, көрдөрүүлэрэ да куһағана суох этэ. Онон бу көдүүстээх үлэни сөргүтэр туһуттан бу күнүргэ «2010 сылга тугуй бургунаастары уонна ынахтары искусственайдык буоһатыны тэрийиһи кытта ыллары биллэри туһунан» СР тыатын хаһаайыстыбатын министрэн 207 N-дээх 04.05.2010 с. күнүнээҕи бирикээһэ таҕыста. Бирикээс быһытынан 2010 с. ыам ыйын I күнүттөн от ыйын I күнүгэр диэри искусственай сизмэлээһин кэмэ быһылынна. Онон улууспут тыатын хаһаайыстыбатын управлениета бу би-

рикээһи толорон улуус үрдүнэн бары хаһаайыстыбалары хабар былаан-мероприятие онорон сүөһү иитиитин департаменыгар түһэриэхтээх. Нэһиликтэр дьаһалталарын тыа хаһаайыстыба специалистара сүөһү төрөһүүнүгэр, ууһааһыныгар үлэни быһаччы тэрийиэхтээхтэр, контуруоллуохтаахтар диин сородахтанна (оҕуһунан буоһатыны уонна искусственай сизмэлээһини дьүөрэлээн).

Улуус ветеринарнай управлениетыгар месячниктары ытытыга көхтөөхтүк кыттаалларыгар, профилактикалыр үлэлэри уонна ректальнай чинчийиһи камигэр ытан иһэригэр сүбэлээннэ.

Иннокентий ИВАНОВ

Улуу Кыайыны 65 сылынан! ВETERАННАРЫ ТУОЙДУБУТ

«Сүгүрүйэбит! Киэн туттабыт! Махтанабыт!» диин улуустаағы фестивалыга И.Е. Винокуров аатынан Намнаағы педагогическай колледж уонна Даадар түөлбөтин уус-уран самодеяльностьтарын кэнсирэ орто бөлөххө лауреат үрдүк аатын ылбыта.

Ол курдук «Тыһынаахтар умнубат сыллара», «Ветераннар» ырыалары хор өрө көтөҕүллүлүлээхтик толорууун дьүүллүүр сүбэ үрдүктүк сыналлаата. Биир дойдулаахпыт, талааннах поэт Н. Рыкунов «Дьахталларга» диин хоһоонун этнопедагогика преподавателэ П. Байанаева эийэн-куойан туран олус долгутуулаахтык аахта. Дьахталлар ансамбыллара «Ахтылдан» диин ырыаны музыката суох толордулар. Эр дьон «Өйдөбүннүгү» хоһуундук ыллаатылар. «Айылдан» ү күү бөлөҕө «Чаппарахтаах» уонна «Солдатская плясовая» ү күүлэри толорон көрөөччүлэри сэргэхситтилэр.

Түмүккэ, И.Е. Винокуров сэрри сылларыгар саха нуоругун өлүүттэн-хоргуйууттан быһаабытын сырдатар театризованнай туруорууну көрдөрдүлэр. Мелодист Андрей Замятин «Туойуоу», Ылдьааны» диин ырыатын ветераннарга анаата.

М.А. ПЛАТОНОВА

Бэчээтэммиккэ эргиллэн

СИТИЙИИ PDF Compressor Free Version ҮЛЭТТЭНТАХСАР

«Энсиэли» хаһыакка «Спорду харыстыахха» диэн төбөлөөх ыстатыйаны ааһан баран, бэйэм санааны үлэстэргэ быһаарыным. Ыстатыйа автор А.Д. Новгородов улуустаагы ДЮСШ-та ороһор кэм кэллэ диэбит. Оттон мин оскуола үлэтин-хамнаһын балаҕа билэр киһи курдук сананан суруйан эрэбин.

Оччолорго Рано сэбиэдиссэйэ И.С. Гаврильев уонна Нам 1 N-дээх орто оскуолатын директора И.И. Захаров оҕолору этхаан, өй-санаа өттүнэн сайдылаах дьон буоланнар, кэнээскиитин оройуоннарын, республикаларын спортивнай чизһин көмүскүүр, үтүө санаалаах төгүрүччү сайдылаах ычат иитилиннин диэн баҕа санааларын холбоон, үрдүкү былаастарга боптуруоһу туруорсан, өйбүлүбүлүн 1981 сыл күһүнүгэр спортивнай оскуола үлэтин саҕалаабыта.

Бу иннинэ 70-с сылларга Г.П. Черноградская Намга «Урожай» общество бэрэссэдээтэлинэн үлэли оҕолор, сахалартан саахымакка маннайгы маастар М.К. Афанасьевы Таатта татан ыгыран аҕалан, оҕолорго саахымаат секциятын быһтарбыта. 1977 с. ССРС спордун маастара С.Ф. Алексеев тустууга секция ыһыпта. Дьэ, бу дьон үлэлэрэ ситиһиллэх буолан, Иван Семеновичтаах спортивнай оскуола астарары ситиһэллэр. 1981-1989 с.

директорынан С.П. Алексеев үлэлээбитэ. Оттон оскуола билигини директора Б.П. Егоров 1981 с. үлэтин 23 сааһыттан тренеринэн саҕалаабыта. Оччолорго биһиги иитиллээччилэрбит тустууга уонна саахымакка республикаҕа 1990 с. диэри инники күөнгө сылдыбыттар. Союз ыһыллыбытын, хамнас кэлбэт да кэмнэригэр, Борис Прокопьевич ону аахсыбакка, кыра кыластан тустууга ииппит талааннаах оҕолорун кытта күүскэ үлэлээбитэ. Сороҕор кэлэр-барар ороскуоттарын бэйэтэ уйуонара. Күрэхтэһиигэ баралларыгар аһыыр астарын сүгэ сылдыбалар. Элбэхтик сүүрэн-көтөн спонсордары булаттаан күрэхтэһиилэргэ кытыннарара.

Ол экиретиһиитэ халтайга хаалбатаҕа. Нам уола Юмшанов Петр Петрович 1991-1992 сс. тустууга аан дойду кубогун ханайына, 1993 с. аан дойду үһүс призера буолбута. Бу сүгүкэн ситиһиллэринэн Петр тустууга РФ үтүөлэх маастара буолбута. Оттон Борис Прокопьевич РФ үтүөлэх теренерэ үрдүк аат ингэриллибитэ. Мин санаабар, П.П. Юмшанов 1996 с. Атлантаҕа буолбут Олимпиадаҕа барыахтаах киһини, оччолорго СР тустууга ст. тренерэ В.П. Уаров уонна спорт комитет министрэ В.П. Ноговицын былыргылыгы өйүнэн-санаанан салайтаран, улуустаһан, биһиги уолбутулар туормас буолбуттара. Олимпиа-

даҕа Мэнэ-Хангалас уолун Торговкины ыһыптытара, тренерэ В.П. Уаров этэ.

Билигини кэмгэ төнүннэххэ, оскуола олус таһаарылаахтык үлэли оҕолор. Улуус баһылыктарын кытта бииргэ үлэлээһин түмүгэр, база тубуста, кэнээтэ. Спортивной инвентарынан толору хааччылынна. 36 ССРС, РФ уонна СР спордун маастардара иитиллэн таһыстылар. Ол иһигэр 1 үтүөлэх маастар, тустууга, дуобакка норуоттар икки ардыларынаагы кылаастаах маастардар бааллар. Маны таһынан тустууга РФ, СР элбэх чемпионнара, призердара үүнүлэр. Республикаҕа 56 спортивной оскуола үлэли оҕолор. Биһиги оскуолабыт 2005-2006-2007 үөрэх дьылларыгар 5 бастың үлэлэх оскуола дьаһалтатыта. Билигин даҕаны тренерскэй саастаа уонна оскуола дьаһалтата инники былааннамыт үлэлэринэн сатабыллаахтык салайтараллар. Директор Борис Прокопьевич Егоров үлэтигэр чаччы бэринилээхтик сыһыаннаһан тренердэр, үөрэнээччилэр үрдүк ситиһиллэннэхтэрэ. Маньык Б. Егоров курдук дууһаларын биэрэн тус үлэлэригэр бэринилээхтик үлэли сылдыр дьоммутун харыстыабын!

Автор биһир сөпкө этэр, бэйэбит национальнай көрүнүбүтүгэр үлэни ыгытыабын диэн. Бу үлэни нэһиликтэринэн физкультура учууталара кыайахото тутоохтарын наада. Онуоха улуустаагы спорт отделын салаата спортсменнары, бириддиһэн спорт энтузиастарын түмэн кизг кэпсэтиини, санаа атастаһытын тэрийиэ диэн санаалаахпын.

П. ОКОНЕШНИКОВ, үлэ, СР, РФ спорка бэтэрээнэ

Спорт — тулуур, спорт — дьулуур

Кыайы тыһынан кынаттанан

27 кг Гоголев Алекс, 29 кг Парников Арылхан, 32 кг Парников Айдың, 1999 с. уолаттарга: 33 кг Прокопьев Петя, 31 кг Лепченко Андрей, 1997-98 сс. уолаттарга: 29 кг Винокуров Эрал, 31 кг Алексеев Аяаал, 38 кг Бережнев Слава. Сүүрн бириис — телевизору А.И. Обутов уолаттара туруордулар. Ол бириһи Парниковтар ыллылар.

Уопсайынан, быһылгы дьылга спортивнай оскуола тустуутун салаата күүскэ үлэлээтэ диэн сыаналыбын. Ол курдук орто саастаах уолаттарга республикага иккис миестэни ситистибит. Кыра саастаах оҕолорго Хангаласка ССРС спордун маастара Г.В. Гребнев бириһигэр ыһытылыбыт күрэхтэһиигэ чемпионнар, Дьокуускай хамаандатын кытта тэннэстибит, бизэсти ыйааһыны ыллыбыт. Бу ситиһиллэр элбэх үлэтэн, сыраттан тахсаллар. Биир да күн тохтообокко эрчиллибит түмүгэр үчүгэй көрдөрүүлэнибит. Манна, биллэн турар, улахан оруолу оскуолабыт дьаһалтата, чуолаан, директор Б.П. Егоров ылар.

В.С. КОПЫРИН,

оҕо спортивнай оскуолатын тренерэ

Билиэн-көрүүн баҕалаахтарга

САХАЛАР САҢА ДЬЫЛЛАРА

Саха дьоно былыр-былыргыттан күнү-дьылы, олох хаамытын көтөөн көрөр, ону сылыктыыр билгэһит дьоннордоох этилэр. Кинилэр кэпсэтэр кэпсэтиилэрэ быһылгы дьыл хайдах буолуодун, отмас үүнүөбүн, ол аата, олохпут хайдах салаллыабын билгэлииллэрэ.

Саха дьонун Саҥа дьыла бям ыйын 20 күнүгэр сөп түбэһэр.

Бу мээһэҕэ буолбатах дии саныбын. Бэл, ый-быт аата кытта этэр дуу дии саныбын. Бям ыйа мин өйбөр-санаабар сүүрэр атахтаах, балыктар саҥа төрүөхтэрин оҕолорун ыама диэн ааттыыбыт буолбат дуо? Сүөһү, сылгы төрөөн ыанарын таһынан.

Бу мындыр толкуйтан Саҥа дьыл ааттаммыт диибин. Саҥа дьылга барыта саҥа, күн-дьыл эргийитинэн. Чэ, холобура:

Саҥа дьылга саҥа от быгар, ону үүннэрэн оттон саҥа от үүнүөр диэри сизгэбит 1 сыл буолар. Саҥа дьылга көтөр араас биһиэ, кус-хаас, чыгычахтар кэлэн саҥа сыммыт баттыыр, саҥа төрүөх эһиил 1 сылынан саҥа көтөн кэлэр. Саҥа дьылга мастарбытыгар саҥа мутукча, сэбирдэх тыллар. Саҥа дьылга бэл сылгы, сүөһү, кыыл-сүөл эргэ түүтүн түүлээн саҥа түүлэнэр. Былар саҥа сааһын ханнык ыйга төрөөбүтүнэн сааһын аахпат этилэрэ үһү. Хас кыстык хаары көхсүгэр ууларбытын ааҕалара диэн буолара, ол аата, Саҥа дьыллынан. Саҥа дьылга өрүстэрбит, үрэхтэрбит, эбэлэрбит сагалы устан угуттаан саҥа олоһу

түстүүлэр. Саҥа дьылга алаастарбыт, ходуһаларбыт сагалы көрөөн тыллан тэлгэнэ сытара, аар тайҕабыт күөх мутукчанан, сэбирдэбинэн тыллан көрүөхтэн кэрэтин, саҥа сытгаах көй салгыныннан тыһынар күндүтүн.

Сэбиэскэй кэмгэ саҥа дьылбытын ыһааха аҕалан сыбаан Саҥа дьыл диэбиттэрэ, ону билигин да сорох дьонтон истииэххэ сөп.

Ыһаах диэн айыыларга сүгүрүйүү итэҕэл күннэрэ буолаллар, нууччалыы эттэххэ, быраһыннык. Саҥа дьоно Саҥа дьылбытын үөрэ-көтө көрсүөбүн, тизгэннэрбитин, ходуһаларбытын, айылҕабытын ыраастаан от-мас үүнэригэр, сүөһү-сылгы төрүөбөр, кыыл-сүөл элбиригэр күүс-көмө буолуохха. Саҥа көлүөнэ дьоммут Саҥа дьылбытын өрүү билэр, бэлиэтиир буолуохтун.

Саҥа дьылга саҥа от-мас ходуһаларга, тылаларга өлгөмнүк үүнүөхтүн.

Саҥа дьылга саҥа төрүөх туруохтун, көтүөхтүн.

Саҥа дьылга саҥа ыл элбээтин.

Саҥа дьылга саҥа саҕахтар арыллан истиннэр.

Саха Саҥа дьыллар саҥа саргыта салалыннын!

Дом.

Петр ТАРСКАЙ.

Хатас бөһ.

РЕШЕНИЕ

29 апреля 2010 г. № 23-6-1

Об утверждении отчета об исполнении бюджета муниципального образования «Намский улус» за 2009 год

Руководствуясь Бюджетным кодексом Российской Федерации, Положением «О бюджетном устройстве и бюджетном процессе в муниципальном образовании «Намский улус», Улусный Совет решил:

1. Утвердить отчет об исполнении бюджета МО «Намский улус» за отчетный финансовый год по доходам 1 126 828 473,88 руб., по расходам 1 120 967 704,53 руб., дефицит (-) 5 860 769,35 руб., в том числе:

2. Опубликовать настоящее Решение в улусной газете «Энсиэли».

3. Контроль за исполнением настоящего Решения возложить на постоянную комиссию по налоговой, бюджетной и экономической политике (Шарапов А.Г.).

Председатель Улусного Совета А.Х.Христофоров
Глава улуса А.И.Ильин

РЕШЕНИЕ

29 апреля 2010 г. № 23-6-4

Об утверждении Положения об осуществлении муниципального контроля на территории муниципального образования «Намский улус» за соблюдением при осуществлении деятельности юридическими лицами, индивидуальными предпринимателями требований, установленных муниципальными правовыми актами

В соответствии Федеральным законом от 06 октября 2003 г. № 131-ФЗ «Об общих принципах организации местного самоуправления в Российской Федерации», Федеральным законом от 26 декабря 2008 г. № 294-ФЗ «О защите прав юридических лиц и индивидуальных предпринимателей при осуществлении государственного контроля (надзора) и муниципального контроля», Уставом МО «Намский улус» Улусный Совет решил:

1. Утвердить Положение об осуществлении муниципального контроля на территории муниципального образования «Намский улус» за соблюдением при осуществлении деятельности юридическими лицами, индивидуальными предпринимателями требований, установленных муниципальными правовыми актами согласно приложению.

2. Опубликовать решение в улусной газете «Энсиэли».

3. Решение вступает в силу со дня опубликования.

Председатель Улусного Совета А.Х.Христофоров
Глава улуса А.И.Ильин

РЕШЕНИЕ

29 апреля 2010 г. № 23-6-5

О концепции перехода на отраслевую систему оплаты труда работников муниципальных учреждений МО «Намский улус»

В соответствии с постановлением Правительства Республики Саха (Якутия) от 18 сентября 2008 г. N 372 «О Концепции перехода на новые системы оплаты труда работников республиканских государственных учреждений» в целях повышения заработной платы и введения новых систем оплаты труда работников муниципальных учреждений в соответствии со статьей 144 Трудового кодекса Российской Федерации Улусный Совет решил:

1. Утвердить прилагаемую Концепцию перехода на отраслевую систему оплаты труда работников муниципальных учреждений МО «Намский улус».

2. Отраслевые управлениям: Управление образования (Дьяконова В.Н.), Намская ЦРБ (Слепцов Л.А.), Управление культуры (Соловьев Н.А.) разработать и представить на рассмотрение Комиссии (председатель Ядрихинский С.П.) проекты положений по внедрению отраслевой системы оплаты труда работников муниципальных учреждений, финансируемых из бюджета МО «Намский улус» с 1 июля 2010 года.

3. Рекомендовать главам муниципальных образований при переходе на отраслевые системы оплаты труда руководствоваться настоящим решением и обеспечить осуществление в муниципальных учреждениях мероприятий, связанных с введением новых систем оплаты труда работников муниципальных учреждений.

4. Опубликовать настоящее решение в улусной газете «Энсиэли».

5. Решение вступает в силу со дня опубликования.

Председатель Улусного Совета А.Х.Христофоров
Глава улуса А.И.Ильин

РЕШЕНИЕ

29 апреля 2010 г. № 23-6-2

О коллективном заявлении жителей МО «Хамагаттинский наслег» «О необходимости строительства новой квартальной котельной в с. Крест Кытыл Хамагаттинского наслега Намского улуса».

Рассмотрев и обсудив коллективное заявление граждан МО «Хамагаттинский наслег» и приложенные к нему материалы, Улусный Совет депутатов муниципального образования «Намский улус» решил:

1. Коллективное заявление граждан муниципального образования «Хамагаттинский наслег» и приложенные к нему материалы направить согласно заявления:

Председателю Правительства РС (Я) Е.А. Борисову;

Министру ЖКХ и энергетики РС (Я) А.А. Антоненко;

Генеральному директору ГУП «ЖКХ РС (Я)» С.Я. Цюхчинскому;

Начальнику ГУ МЧС РФ по РС (Я) Горкун А.В.

2. На основании коллективного заявления граждан МО «Хамагаттинский наслег» создать рабочую комиссию в составе:

1. Кутукова В.В. - председателя комиссии по строительству и ЧС;

2. Иванова П.Г. - депутата Улусного Совета от Хамагаттинского наслега;

3. Тоскина С.И. - председателя комиссии по законности и МСУ;

4. Гуляева Г.В. - заместителя Главы по строительству и ЖКХ;

5. Игнатьева Н.В. - директора НФ ГУП «ЖКХ РС (Я)».

3. Результат работы комиссии представить до 15 мая 2010 г.

4. Контроль за исполнением данного Решения возложить на Главу МО «Намский улус».

5. Настоящее Решение опубликовать в улусной газете «Энсиэли».

6. Решение вступает в силу со дня опубликования.

Председатель Улусного Совета А.Х.Христофоров
Глава улуса А.И.Ильин

Суон ойуур курдук дурда буол,
Халы ойуур курдук хаха буол

PDF Compressor Free Version

КУЙАХ

(Интервью)

Быйыл оворор буруйу о оруулар элбээн 4 ый түмүгүнэн 6-ба тийдэ. Былырын баччаларга 5 буруйу о орбуттар. Ово буруйу о оруутун туругун уонна маны утары хайдах быһылаах охсухуоха сөбүн туһунан ис дьыала отделын ПДН (сокуоннай саастарын ситэ илик оворор подразделениелара) старшай инспектора, милиция майора Л.П. Москвитина иһитиннэриитин истигэи.

— Лена Прокольева, оворорбут буруйу о оруулар элбээбит. Быйылгы туругу билһиннэр эрэ.

— Быйыл 1-кы квартал түмүгүнэн сокуоннай саастарын ситэ илик оворорунан 5 буруйу о оһулунна. Ордук Нам сэлээнньэтигэр уонна Партизан, Модут, Бөтү, 2 Хомустаах нэһиликтэригэр буруйдар табыстылар. Оворор о ороор буруйдарынан ордук уоруу буолар. Сүрүннээн харчыны, сотовай телефону уораллар, арыгыны күүс өттүнэн былдыаан ыллаллар. Ол курдук быйыл олунньу 27 күнүгэр түүн 1 ч. 30 м. сағана 2 Хомустаахха гр. Копырин Г.Н., 1983 с. төрөөх, уонна сааһын ситэ илик А., 1993 с. төрөөх, чааһынай дьизэ тэрассатытан ынах этин уорбуттара, хоромньу 7268 солк. тэ нэспитэ. Ити курдук улахан дьон оворору кучуйан буруйу о орууга тардыылара үгүс.

Ово буруйу о оруутун сүрүн төрөтүнэн төрөппүттэн хонтуруол суоҕа буолар. Буруй үксэ түү ү кэм э о оһуллар. Дьи эр ово төрөппүт хонтуруолунан дьизитигэр хонуктаах, ону бииги оворорбут төрөппүттэриттэн кө үллэппитэ буолан баран атынынан дьарыктаналлар, өссө атын төрөтүгэр арыгыны иһии, ово дьарыга суох буолууга, үөрэхтэн, үлэттэн куотунууга буолаллар.

2010 с. 1-кы кварталын түмүгүнэн барыта 5 буруйу о оһулунна, ол иһигэр 1 ыарахан көрү нээх. Икки уоруу, 1 халааһын, киһи доруобуйатын соруйан эчэтии - 1. Буруйу о орбут оворор ахсааннара 5, ол иһигэр 14-15 саастаах 1, 16-17 саастаах 4.

24.06.1999 с. тахсыбыт 120-ФЗ №-дээх «Сокуоннай саастарын ситэ илик оворор көрүүтэ-хараһыта суох сылдыбыларын, быраабы кэһиһилэрин сэрэтэр система төрөтүгэрин туһунан» федеральнай сокуо а уонна РФ МВД ведомственной бирикэстэригэр олобуран сааһын ситэ илик оворор быраабы кэһиһилэрин, ол иһигэр хаттаан буруйу о орууларын сэрэтэр үлэ ис дьыала органнарын бары подразделениеларыгар сүктэриллэр.

Оворор ортолоругар административнай быраабы кэһиһии сэрэтигэр көрдөрүүнү үрдэтэр, орто, орто анал үөрэхтэр тэрилтэлэригэр оперативнай быһыны-майгыны бөвөргөтөр, кинилэргэ практической көмөнү о ороор сыалтан ис дьыала отделын начальнига В.И. Николаев 2009 с. атырдаах ыйын 19 күнүгэр «Үөрэх тэрилтэлэригэр сотрудниктары сыһынары туһунан» дьон бирикэс таһаарбыта. Бу бирикэскэ олобуран үлэ ситимнээхтик барар.

2010 с. кулун тутар 29-31 күннэригэр «Дьизэ көргөн» дьон операция ытыллыбыта. Бу операция кэмигэр ПДН, холубунай ирдэбил сотрудниктарынан уонна участковой боломуочнайдарынан 38 иһэр-аһыыр ыал бэрэбиэркэлэммитэ. РФ КоАП 5.35 ыстатыйатынан 4, 6.10 ыстатыйатынан 3, 20.22 ыст. 2, 3.4 ыст. 3 боротокуол толоруллубута.

Сокуоннай саастарын ситэ

илик оворор быраабы кэһиһилэрин, буруйу о орууларын, көрүүтэ суох сылдыбыларын сэрэтэр үлэ сүрүн хайысхатынан атын органнары, тэрилтэлэри кытта ыкса сибээстээхтик үлэлээһин буолар. Бу үлэни КДН председателэ, «Нам улунна» МТ баһылыгы 1-кы солбууааччы Н.В. Слепцов салайар. Кэһиһии 5 сылга бииги КДН-ны, улус-

аһыыр ыал турар, 7 са а ыал туруорулуна. 2010 с. 1-кы кварталын устата ПДН инспектордарынан айгыраабыт олохтоох ыаллартан 13 ово былдыанна, кинилэртэн 9-на приюкка, 2-тэ балыһа ово отделениетыгар, 1 ово хирургия киллэрилинэ. 2002 с. сэтгинньитэн улуска социальная приют үлэһир. Манна иһэр-аһыыр ыаллар оворор

ОВО БУРУЙУ ОНОРБОТУН

тааҕы балыһа психиатрической, наркологической отделениеларын, үөрэх управлениетын, ыччат социальной-психологической ойбүлүн киһини, социальной приюту, дьарыктаах бу-

олороллор. Приюкка ПДН инспектордара муммут оворору уонна сотругааҕыта биллибит иһэр-аһыыр ыаллар оворорун адалан туттараллар. Ыалга арыгылааһын уонна овово кырыкта-

обайы киһиттэн былдыаахтаах туох буоларый?

— Оворорго өссө биир сыһа ойдөбүл баар - киһиттэн малы-салы, харчыны былдыаан ылыны улаха а уурбаттар. «30-100 солк. харчыны, биир бытыылка арыгыны былдыаан ыллахпытна мизэрэ тардылыбаптыт» дьон толкуйдууллар. Дьи эр киһиттэн малы-салы, кыра да суума харчыны былдыааһын ыарахан буруйга кирирсэр, 14 сааһыттан эппиэтинэскэ тардыллар. Холобура, 2009 с. ахсынньыга Бөтү э сокуоннай сааһын ситэ илик уол уонна гр. С.Н.В. күнүс күүс өттүнэн 1 бытыылка водканы былдыаабыттары түмүгэр холубунай дьыала тардылыннылар. Кинилэр «1 кыра водканы эрэ ыл-

фону, харчыны, компьютернай техниканы уораллар. Төрөппүт ового ханна сылдыарын билбэт, хонтуруоллабаа т. Ол түмүгэр киһэ табаарыстарыгар хонуон сөп эбэтэр билигин сылаас буолан подъезтарга хонор түбэлтэлэрэ баар. Төрөппүт овоготун түү ү өттүгэр хонтуруоллаабат түгэнэ элбэх. 2009 с. алтынньыга СР са а КоАП тахсан, 2010 с. ахсынньыттан үлэвэ кирир. Манна ыйыллаларынан, 3.4 ыст. этэринэн сокуоннай саастарын ситэ илик, 18-һын туола илик оворор киһэ 22 ч. сарсыларда 6 ч. диэри улахан киһи арылааһына суох сырыттарына төрөппүт 1 тыһ.-тан 3 тыһ. солк. диэри ыстарааптанар. Баарга, кулууптарга, дискотекага сааһын ситэ илик, 16-гар диэри саастаах ово сылдыар буоллаһына киһэ 22 ч. сарсыларда 6 ч. диэри төрөппүтүн, эбэтэр төрөппүтүн солбууар киһини кытта эрэ сылдыар. Бу сирдэргэ соботоһун сылдыар түгэнигэр дуоһунастаах дьо о 2500 солк.-тан 5 тыһ. солк. диэри, онтон юридической сирэйдэргэ 10 тыһ. солк.-тан 30 тыһ. солк. диэри ыстараап түһэриллэр. Биһиги улуспутугар дискотека ыстар, ыччат сыһыала ын төрийэр дьон, холобура, «Лена», «Сириус» да баардар харчы киллэрэр сыалтан оскуола оворорун киллэрэллэр. Ол сыһа. Бу баардарга пиибэ атыыланар, очотугар ово түргэнник буккуллар. Оворорго аналлаах культурнай-маассабай тэрэһиннэр киһэ 21 ч. бүтөхтээхтэр, ово 22 ч. диэри дьизитигэр тийэйригэр усулуобуйа о оһуллохтоох. Онтон тэрээһин 11 ч. диэри буолар түгэнигэр ыстараап түһэриллэр.

— Дьон туохха да кыһаммат буолбут дуу?

— Дьон ортогугар кыһаммат, атын киһи кыһалдытар наадыйбат буолуу элбэх. Холобура, кыра оворор дьизэлэриттэн тахан бараллар. Дьон бу оворор улуссага соботоһун сылдыаллары көрө-көрө аахайбаттар. Былырын биир ово та аһа киртийэн, ачыктаабыт көрү нээх сылдыарын көрбүт дьонтон ким да 022 бөсхө нүмэргэ милиция биллэрбэтэх. Аахайбат буолуу түмүгэр оворор оһоллоно, өлөр түбэлтэлэрэ тахсаллар.

— Маҕаһынарга оворорго арыгыны атыылылар диллэр...

— Түү ү маҕаһынарга харчы киллэрэр сыалтан арыгыны, пиибэни улахан киһи дуу, ово дуу дьон суолта уурбакка атыылыыр түгэннэрэ эмиэ баар. Мантан сылтаан арыгы иһэн баран холубунай буруйу о ороор, түбэһэр түгэннэрэ баар. Ити ордук, чуолан, киһи мунна эрэ батар чуолданнаах маҕаһынарга илиилэрин ууннахтарына овоготун, улахан киһитин быһаара, көрө барбакка тугу барытын биэрэллэр.

— Сылаас, сааскы күннэр буолан оворор тыага тахсаллара, шашлыкты бараллара элбири. Ону бөбөр кыаллыбат. Очотугар төрөппүт овоготун кытта телефонунан билсэн чааһын, кимниин, хайдах, туғуна, ханна барарын интэриэһиргээн ыйытынан наада, кэлбэт түгэнигэр буларга табыгастаах буоларгына.

Кэспэтэ В. РЫКУНОВА

МАНЫ ХАС БИРДИИ КИИИ БИЛИЭХТЭЭХ

(КоАП быраабылаларыттан быһа тардылар)

-6.15-бөүгү-сыһы кө үлэ суох быраабы, уматы-500 солк.-тан 5 тыһ. солк. диэри ыстараап;

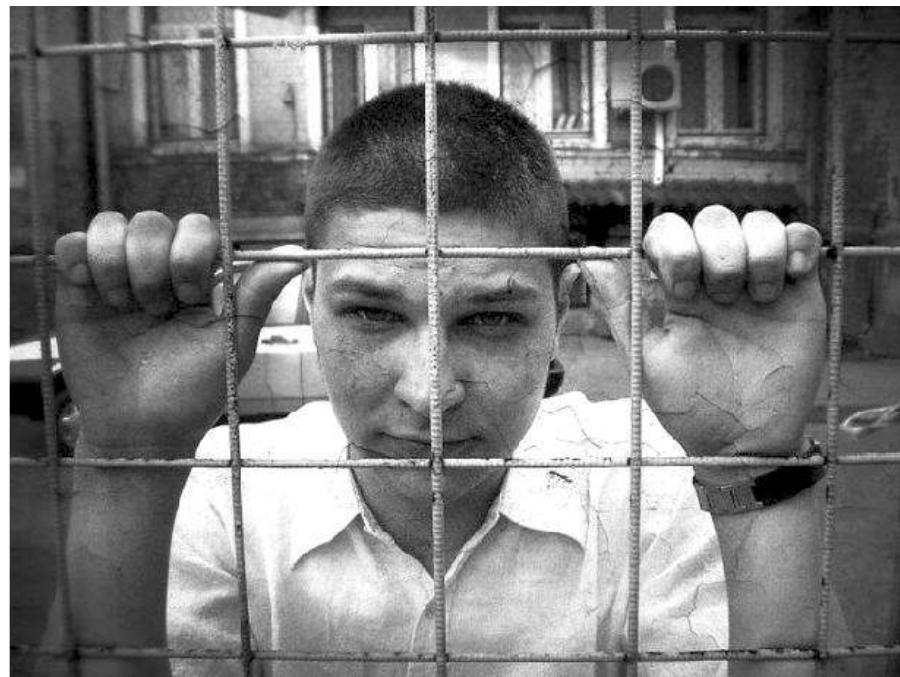
-6.14-бөх кутар дьааһыктар, онтон да атын бөү кутарга аналлаах емкостар тастарыгар бытовой тобоһу, атын да бөү кутуу-100 солк.-тан 300 солк. диэри ыстараап;

-2.3-ово быраабын уонна сокуоннай интэриэһин кэһи-сэрэтии эбэтэр 1 тыһ. солк.-тан 5 тыһ. солк. диэри ыстараап, дуоһунастаах дьо о-5 тыһ. солк.-тан 50 тыһ. солк. диэри ыстараап;

-3.2-кыһылаах (азартнай) оонньуулары бобууну кэһи-дуоһунастаах дьо о-500 тыһ. солк., юридической сирэйдэргэ- 1 мөл. солк. ыстараап;

-3.5-түү ү кэм э гражданныр чуумпу олохторун кэһи-сэрэтии эбэтэр 1 тыһ. солк.-тан 5 тыһ. солк. диэри, дуоһунастаах дьо о-10 тыһ. солк.-тан 50 тыһ. солк. диэри, юридической сирэйдэргэ 500 тыһ. солк.-тан 1 мөл. солк. диэри ыстараап.

Түү ү кэмэинэн түүн 23 чаастан сарсыларда 7 чааска диэри бириэмэ ааһыллар.

олуу киһини кытта ыкса сибээстээхтик үлэлибит. Улуустааҕы КДН-ны уонна бу этиллибит тэрилтэлэри кытта «Ийтигэ-бүтүүн обществона» дьон лекционнай тэрээһиннэр ытыллаллар, манна ыччаттар чөл олоһу тутуһалларыгар болгомто ууруллар, правовой нурмалар быһаарыллаллар.

Улуус нарколог бырааһа А.Д. Петров бииги үлэбитигэр төһүү күүс буолар, тутуллубут оворорго суукка хайа баһар кэмигэр медицинскэй освидетельствование о ороор.

— ПДН учуотугар балачча ово турар быһылаах?

— Бастакы квартал түмүгүнэн ПДН учуотугар 77 ово турар, онтон 19-на кыыс. Бу кэм устата сэрэтэр учуокка 7 ово киллэрилинэ, онтон 5-һэ кыыс. Учуттан 5 ово уһулунна. ПДН учуотугар условнайдык сууттаммыт 5 ово турар, кинилэртэн 1 үлэлээбэт да, үөрэммэт да. Отчуоттуур кэм устатыгар 1 ово учуокка ылылынна, 2 уһулунна, онтон 1-рэ болдово бүтөн.

— Айгыраабыт олохтоох ыаллары кытта үлэ хайдаһый?

— Иһэр-аһыыр ыалга оворор оворор ортолоругар быраабы кэһиһии утары сэрэтэр үлэ сүрүн сотругунан сөптөөх оворор усулуобуйаны тэрийии, ово үөрэнэр, сыһынаар усулуобуйаларын тэрийии буолар. Милиция сотрудниктарынан, ПДН инспектордарын сотрудниктарынан оворор уонна кинилэр төрөппүттэрэ быраабы кэһиһилэрин сэрэтии, кинилэр бырааптарынан, сокуоннай интэриэстэрин көмүскээһин, правовой иитии уонна буруйу арыһы буолар. ПДН учуотугар 68 иһэр-

ах сыһыан тэнийэриттэн ово айгырыыр, олово алдыанар.

— Оворор үксүгэр туох буруйу о орон түбэһэллэрий?

— Оворор о ороор буруйдарынан үксүгэр уоруу, халааһын, угоннааһын, кырбааһын буолар. Үчүгэйдик билэр дьонун дьизэлэриттэн кистэлэ инэн, көрбөттөрүн курдук компьютеры, харчыны уораллар. Уорууга ово 14 сааһын туоллаһына холубунай эппиэтинэскэ тардыллар.

— Угоннааһын олус дэлэйдэ...

— Транспорты угоннааһын ыарахан буруйдарга кирирсэр. Үксүгэр оворор «билэр дьоммут, аймахтарбыт, аҕайах табаарыстарын массынатын эппэксэ, кө үлэ, бырааба суох ыллахпытна уонна төнүннэрэхпитинэ туох да буолуо суоҕа» дьон сыһа ойдөбүлээхтэр. Онтон сокуон быһытынан бу массына киһи мала-сала, баайа-дуола буолар. Сокуоннай саастарын ситэ илик оворор гаражтан кө үлэ суох массынаны ылан хатааһылыр, атын нэһилиэккэ баран кэллэхтэринэ 14 саастарыттан эппиэтинэскэ тардыллылар. Аҕайах хонуктааһыта 2 Хомустаахха буолбут быһылааны сырдатар буоллаха, сокуоннай сааһын ситэ илик 2 уол пиибэ атылаһан иһэр сыалтан, сокуона суохтук дьаһалта гараһын түнүгүнэн кирирэн, чааһынай массынаны кө үлэ суох ытан Нам а кэллэллэр. Манньык түбэлтэ бу бөлөбүнэн сылдыар о оһуллубут ыарахан буруй буолар. Оворор 14 саастарын туолбуттарынан эппиэтинэһи кинилэр төрөппүттэрэ буолбакка, бэйэлэрэ сүтэллэр.

— Холобура, аҕыах солку-

Сангарбат буолуохха сатамат

КҮҮТҮЛЛҮБЭТЭХ ИЭДЭЭН

Оо, алдырхайдаах, ынырык уонна сидьин быһыы киһи күүптэ-тэх өттүтүн ситэн ылар олус да соһучу уонна хомолтолоох буолар эбит. Ольга Семеновна, соторутаабыта курдук этэ, кэргэнэ Валерий Иннокентьевичтын кыра уоллара Айсены соҕуруунан-хотунан бүүбэйдэһэн, эмтэтэн киһи гынан олох киэн суолугар таһаарбытара. Уол оҕолоро кыра эрдэбиттэн боруонхатынан ыалдьан төрөппүттэрин, эбэтин ыксаталаан ылар. Онон сыл айы соҕуруу курорттарга илдьэн эмтэтэн кэллэлэрэ. Онтулара үтүө өттүнэн дьайан Айсен этэ-сиинэ ситэн, борбуйун тутан улаатан истэҕин ахсын курорттарга эмтэммитэ туһалаан, ыалдьара тохтоон атын оҕолоргон туох да урагыта суох улаатан испитэ.

Уол оскуолаҕа үчүгэйдик үөрэммитэ, сымнаҕас майгылаах буолан төрөппүт эрэ киэн туттар буола улааппыта. Орго үөрөбүн бүтэрэн, салгыы анал юрист идэтин баһылаан баран, анал үлэ кестүбөккэ араас сирдэргэ үлэлээбитэ. Кэргэн ылбыта, икки оҕолорумта. Ыал аҕатын, кэргэн быһыытын киһиэхэ сирдэрбэт этэ. Бэйэтэ да киһи хараҕа хатанар бөдөн-садан, төрөлкөй, саха эрэ киһитэ ымсыра көрөр, тастан харыстыы көрөр эдэр ыччат буола үүммүтэ. Ийэтигэр, эдьийигэр, кэргэнигэр, оҕолоругар истин, иһирэх сыһыаннааҕа. Кыратыттан үчүгэй эйгэҕэ, куһаҥан майгыны-сигилини билбөккэ улааппыта таайдаҕа. Дьэ иһигэр улаханньык сангарсыы, кыһырысыы да дьин суоҕа, чөл олохтоох эдэр ыаллар этилэр.

Манньк саха саарынын, киһи кэрэмэһин хайалара сидьинник, өһүөннээхтик быһыыланан күн сириттэн суох гына?! Ама да күн сиригэр сидьин быһыы баар да буоллаҕына, тоҕо бу эдэр киһи сырдык дууһатыгар туруннулар? Киһиттэн кэрэтин, үчүгэйин эрэ иһин дуо?

Муус устар 17 күнүгэр, субуотаҕа, Дьокуускайга Залог оройуонугар Дежнев уулуссаҕа баар «Кастл» дьин ыччат кулуубугар Айсен табаарыстарын көрсөөрү, кэпсэтээри тиийбитэ. Эдэр киһи быһыытын тэҥнээхтэрин кытта алтыһыан баҕарбыта буолуо. Кулууп ааныгар киирээри туран, Нам уолун көрсөн дорооболоспутугар, киһитэ туох да дьин хоруйдаабакка ааһан истэҕинэ: «Хайа, тоҕо дорооболоспоккун?» — диэбитигэр, анараагы киһи туох да эһиһэтэ суох кыыл хаанын киллэрэн кулууп иһиттэн мордойбут уолаттары ыгыран таһаарбыт. Ол кэннэ сотовай телефонунан ыгырсан уонтан тахса киһи буолан, Айсен үрдүгэр түһэн кырбаабытын барбыттар. Балачча кырбаан бараннар, аны массыынаҕа соһон киллэрэн, бэйэлэрэ хас да массыынаҕа олорон куорат таһыгар илдьэ барбыттар. Бу быһылааны кулууп охранныктара, таксистар көрбүттэр да, биһир да киһи, мун саатар, милицияны ыгырбатахтар, көмөлөһө, кырбааһыны тохтоото да сатаабаттар. Онон, дьон хараҕын ортотугар тутт да хоноруларыгар хоннорбот, истэрэ топтут, бардымсыбыт, кыыллыбыт урдустартан эдэр киһи олоҕо быһыннаҕа.

Дьоноро оҕолорун, кэргэнин, таптыыр аҕаларын сүтэрэн кэтэһэн, көрдөөн көрөллөр да, киһилэрэ кэлбэтэбиттэн ыксаан куорат милициятыгар биллэрэллэр. Ити сидьин быһылаан тахсыбыта нэдиэлэ буолтун кэннэ биһир эдэр, суут приставынан үлэлиир киһи кэлэн: «Бу ыар буруйу соҕотон онорбутум», — дьин биллэрбит. Ол да буоллар, манньк сидьин дьыаланы онорбуттар кимнээхтэрэ биллэллэр. Намтан төрүттээх сирэ суох, тоттук урдустар Айсентан иккили, үстүү сыл балыс, биһиргэ кэриэтэ үөскэбит, «бырааттарым» дьин ааттыыр, кинини бэркэ билэр дьоннор буолаллар. Киһилэри киһи дьон да дьин ааттыыр кыаҕа суох, бу киһи сирэйин бүрүнэ сылдьар илэ абааһылар эбит. Илдьи кырбаан баран, тирээн туран бэстилэтинэн ытан, ол кэннэ куорат таһыгар таһааран ньылы сыгыннахтаан, дьонноро билэтиннэр дьин сэймэктээн, кэрчик-кэрчик кырбастаан, төбөтүн быһан ылан баран өлүгү мээһэ бырахпыттар. Бу туох үлүгэр алдырхай, сидьин быһыыны?

Оо, Айсен барахсан, наар үтүө эрэ эйгэҕэ улааппыт оҕо бу сидьин дьону билбөккэ, «бырааттарым» дьин киирэн биэрээхтээтэҕэ. Манньк дьонтон тэйэ хаама сылдыһа этэ да, киһиэхэ киһи барыта үчүгэй буолан кестөрө. Төрөппүт ийэ барахсан бүүбэйдэһэн, иитэн-такайан таһаарыт күндүттэн күндү оҕотун сэймэктэтэн, күн эрэйигэр бардаҕа, үйэтин тухары икки хараҕын уутунан суунар дьылдьаланнаҕа. Киһиэхэ күлэ-үөрэ сылдыһыт оҕотун аны ким төннөрүө буоллаҕай?

Бу сидьин дьоннор кимтэн төрөбүттэрэй, манньк ыар, алдырхайдаах быһыыны онорбут дьону сир ийэ хайдах уйан турарый? Олус улахан аныһыны онгостубуттар, бэйэлэрин, ыччаттарынын иһин бэйэлэрэ быстыммыттар. Манньк ыар буруйу онорбут дьон туох да суута-дүүлэ суох хааллахтарына, өссө да улахан алдырхайы онорухтара турдаҕа. Манньк дьон обществота улахан кутталы үөскэтэллэр. Киһилэр дууһаларыгар кыра эмэ суобас хаалбыт буоллаҕына, киһилии майгы кыратык эмэ ыйданардар буоллаҕына, бэйэлэринэн милицияҕа кэлэн ыар буруйдарын билинээхтэрин уонна боруостуохтарын наада.

З.А. ТИХОЛОВА, Нам сэл.

БИИР БУРУЙ ИННИКИ ДЬЫЛБАНЫ САРБЫЙАР

PDF Compressor Free Version

Били и туругунан сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор буруйу, чуолаан, холобунай буруйу о оруулар биллэрдик элбээбитэ киһиэхэ таһаарылар. Ол курдук, били и үйэҕэ кытта тэ нээтэххэ, быйыл сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор холобунай буруйу о оруулар 2 төгүл элбээтэ. Буга сирин оройуонугар киһини дьиксиннэрэр, толкуйдатар статистика буолар. Аналισταан көрдөххө, сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор о орон буруйдарынан, Л.П. Москвитина интэрвьютугар ыйыллыбытын курдук, үксүн уоруу, дьон малын-салын аһаҕастык халааһын уонна массыына күрээтигэр буолар. Аны манна буруйдарынан ылан көрдөххө, уорууну о орон оҕолор кыһалдааттан, ас-та ас тийбэттэн уорбаттар. Бэйэлэрин көрдөрөөрү дуу бу манньк буруйу о оролор.

Онтон дьон малын аһаҕастык халааһын түбэлтэҕэ эмиз инни-кини толкуйдаабакка эрэ, бу били и түбэлтэҕэ кирибит санааны толороору эрэ о оһуллар. Ол эбэтэр сибилгин арыгы наада, харчы наада, ону була охсуохха дьин сылтан кэнники туох буоларын толкуйдаабакка эрэ о оһуллар буруйдар. Онтон массыына күрээти курдук буруй эмиз үксүн арыгы иһэн холоуочук сылдьан туймаарбыт өй-санаа сабыдыала буолар. Быйыл киһини саамай дьиксиннэрэр буруй - наркотиги сокуоннай суох булуна баттары курдук буруй о оһуллан суутунан көрүллэн турар.

Сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор өйдөрө-санаалара сайдыыларынан олоҕу ситэ билбэттэриттэн, сыналаабаттарыттан, эмискэ кирибит санаат-

тан, о орбуттарын эппиэтинэһин туһунан толкуйдаабаттарыттан, сокуону үчүгэйдик билбэттэриттэн буруйу о оруулар тахсар. Били и үйэҕэ саастарыттан тутулуга суох, сокуону барытын да билбэтэр, төрүөтүн кыратык биллээтээҕэ олох ирдэбилэ буолар. Бу сылтан үөрэх тэрилтэлэригэр ытыллар правовой нэдиэлэлэр уруккутааҕар өссө эппиэтинэстээхтик, көдүүстээхтик ытыллыахтаахтар. Уонна сыл а ардытыгар правовой нэдиэлэнэн эрэ му урдаммакка, үөрэх сылын устата барыахтаахтар дии саныбын.

Маньк таһынан сокуоннай саастарын ситэ илик оҕолор төрөппүттэригэр үөрэх тэрилтэлэрин иһинэн эмиз манньк үөрэхтэр ытыллыахтаахтар дии саныбын. Кистэл буолбатах, оҕолор эрэ буолбакка, төрөппүт даҕаны били и сокуон ирдэбиллэрин билбэттэрэ элбэх. Ол түмүгэр сыһа-халты туттууттан буруй о оруута уонна эппиэккэ тардыллыы тахса турар. Холобур, оҕо бэйэтин сааһын күүһүнэн тугу о оронун ситэ өйдөөбөт эбит буоллаҕына, төрөппүт оҕо инни-кини дьылдьата алдыамматын туһугар өйдүүр уонна бохсор эбээһинэ буолар.

Баһыйар өттүгэр оҕо даҕаны, төрөппүт даҕаны оҕо буруйу о орон эппиэккэ тардылларын улаха а уурбат, суолта биэрбэт түбэлтэлэрэ баар. Ол эбэтэр оҕо сокуоннай сааһын туола илик, урукку өттүгэр буруйу

о орботох, онон эппиэтинэс бугатын кыра буолуо эбэтэр олох даҕаны эппиэттэн босхолуохтара дьин өйдөбүллээхтэр. Дьинэн сокуон ирдэбиллэн киһи 16 сааһын туоллаҕына, онтон ыар буруйдарга 14 сааһын туоллаҕына сокуон а улахан киһини кытта тэ э эппиэттир. Арай сокуоннай сааһын ситэ илигэ, урукку өттүгэр буруйу о орботоҕо чэпчэтэр өрүтүнэн көрүллүүн сөп. Онтон оҕо буруйу о орон эппиэккэ тардыллан сууттаннаҕына, киһи инники олоҕор улахан охсуулаах буолар. Ол курдук үчүгэй үөрэххэ даҕаны киирэрэ, үчүгэй үлэни да булара уустуктарданар.

Манна даҕатан өссө биһир түгэни быһаарыллыаҕы баҕарылар. Холобур, сокуоннай сааһын ситэ илик оҕо улахан киһини кытта биһир бөлөххө сылдьан буруйу о орон түбэлтэтигэр улахан киһи о оһуллубут буруйга эппиэккэ тардылларын таһынан, өссө сокуоннай сааһын ситэ илик оҕону буруйу о орууга кучуйбутугар РФ ЖК 150 ыст. эппиэккэ тардыллан сөп. Манна о оһуллубут буруйтан тутулуктан оҕону буруйу о орууга кучуйуу иһин эппиэтинэс ыарахан көрү нээх буруйдарга, ол эбэтэр 8 сылга диэри кө үлү быһары көрөр.

Н.Н. НАЗАРОВ, ис дьыала отделын силиэстийэлиир отделениетын начальнига, юстиция подполковнига

Оҕону итии — барыбыт дьыалабыт

Оҕо СИЭРТИБЭ БУОЛУО СУОХТААХ

Кэнники кэм э оҕону атабастааһын, киһи быраабын күөмчүлээһин, сорох түгэ э оҕону өлөрөр да түгэннэр элбэхтик тахса тураллар. Бу киһи өйүгэр баппат быһыыны-майгыны суох гынар, сэрэтэр инниттэн анал дьаһаллар ылыллар.

СР прокуратуратын силиэстийэлиир комитетын салайааччыта О.А. Мерзин правительство председелигэр Е.А. Борисовка туһаайан анал сурук ыыпыт. Онон бииги республикабытыгар оҕо оҕо хаҕысыһын туругун билиһинэрбит. Ол курдук, 2009 с. 11 ыйын устата республикаҕа сокуоннай сааһын ситэ илик оҕолорго 913 буруй таһаарыллыбыт. Ордук улахан сэрэхэдийини оҕолорго туһаайыллыбыт онубай ыарахан буруйдар ыллалар, манньк буруйдар 22-тэн 33-кэ диэри улааппыттар, ол эбэтэр 50 % тэ - нэспит. Онтон са а төрөөбүт оҕолорго сыһыаннаах буруй ахсаана 4-тэн 9-ка диэри, кыра саастаах оҕолорго сыһыаннаах буруйдар ахсааннара 213-тэн 263-кэ диэри элбээбит.

2009 сылга буруйу о оруу түмүгэр 27 оҕо өлбүт. Сааһын ситэ илик оҕолору күүһүлээһин 120-тэн 182-гэ диэри улааппыт.

СР прокуратуратын силиэстийэлиир управлениета бары быраабы харыстыыр органнар, государственнай былаас, интэрнестээх тэрилтэлэр, общественность уонна нэһилиэнньэ сүрүн сорукарыттан биһирдэстэринэн буруйу о орууну сэрэти, бастанан туран, сааһын ситэ илик оҕолорго сыһыаннаах буруйдары сэрэтигэ үлэлээһилэрин наадалааһынан ааҕар.

Ааспыт сылга СР прокуратуратын силиэстийэлиир управлениета сааһын ситэ илик 6 оҕону өлөрүү, 12 оҕону улаханньык эчэтин уонна 25 оҕону күүһүлээһин холобунай дьыалаларын силиэстийэлээбит.

Манньк дьулаан быһыылары кылгастык билиһинэрэр буоллаха, быйыл сайын Дьокуускайга сааһын ситэ илик кыыс дьэтин таһыгар турар туалет таһынан ааһан истэҕинэ биһир киһи саба түһэн туалетка соһон киллэрэн кырбаабыт уонна күүһүлээбит. Ыам ыйыгар Мирнэй куоракка биһир дьахтар 10 саастаах уолун куруук кырбырын түмүгэр бу оҕо балыһаҕа киирэн өлбүт. Эмиэ сайын Ленскэй куоракка 9 саастаах уолга билбэт киһитэ кэлэн 100 солк. харчынан албыннаан күүһүлээбит. Олунньуга Уөһээ-Булүүгэ биһир аҕа сааһын ситэ илик кыһынын күүһүлээбит. Манньк түбэлтэлэри тохтообокко ааҕа туруохха сөп.

Оҕону дьулаан быһыыттан, алдырхайтан быһыыр инниттэн РФ прокуратуратын силиэстийэлиир комитетын общественнай сэбиэтэ о орбут «Өскөтүн оҕо оҕор куттал суоһаатааһына» дьин төрөппүттэргэ аналлаах памятканы туттаргытыгар сүбэлибит.

Бастанан туран, оҕо 4 «суох» дьини билиэхтээх:

- билбэт дьо ун кытта кэпсэтимэ, кинилэри дьэ-эбэр киллэримэ;
- билбэт дьо ун кытта лифкэ, подьезка кири-мэ;
- билбэт дьону массыынагыгар олорума;
- оскуола кэнниттэн уулуссаҕа таах сылдыма, ордук кизэ хара арыта.

Онтон билбэт киһи наадыар уулуссатын көрдөрөн биэрэргэ, суумкатын илдьэн биэрэргэ, эбэтэр маҕаһы а сирдиригэр көрдөстөбүнэ син биһир «суох» дьинин.

Өссө ханнык түгэннэргэ «суох» дьин эппиэтти-эххэ нааданы:

- эйгин ыалдьыттата ы ырдыхтарына эбэтэр дьэ-эбэр илдьэн биэриэм дьин эрэннэрдэхтэринэ, чугас ыалы да буоллаҕына;
- оскуолаҕа эбэтэр детсадка билбэт киһи кэллэбинэ, онтон төрөппүттэри ол туһунан билбэт буоллахтарына;
- төрөппүттэри дьэ-эбэр суох кэмнэригэр улахан-ньык билбэт киһи кэллэбинэ, киллэр дьин көрдөстөбүнэ;
- са а билбит киһи туһунан эмэ күндүлээтэбинэ.

Буруйу о орооччулар үксүн оҕо итэ-эйэринэн туһаналлар. Дьэ-эбэр массыынанан илдьэн биэрэргэ, туох эрэ кыылы көрдөрөргө, туох эмэ оонньууну оонньууга этии киллэрэллэр. Манньк түгэннэргэ олох сөбүлэһимээххэ наада. Буруйу о орооччу куруук кутталлаах сирэйдээх буолбатын, хайа ба-бар маньк үтүө дууһалаах буолан кестүөн сөбүн туһунан оҕо оҕо өйдөтөн эти . Ол инниттэн бары эти-илэргэ оҕо «суох» дьин эппиэти биэрэхтээх, онтон дьэ-эбэр кэлэн баран бу туһунан төрөппүттэригэр тыллаллаахтар.

Сиэртибэ буолбат инниттэн оҕо манньк кыра быраабылалары тутуһун наада:

- хайа эмэ уулусса ханна баарын ыйыттаһарына атаарбатын;
- оҕону тылларыгар киллэрэ сатаахтарына акаастаннын;
- билбэт киһитэ тугу эрэ көрдөрөөрү гыннаҕына, эбэтэр суумкатын илдьэн биэрэргэ көрдөстөбүнэ «суох» дьин акаастаннын;
- киһиэхэ үһүллар эбэтэр конкурска кыттарга этии киллэрэхтэринэ акаастаннын;
- өскөтүн оҕо таһыгар массыына тохтоотуона түргэнник ыраата хаамтын уонна ханнык да түгэ э массыынаҕа олорботун;
- онтон билбэт киһитэ оҕоттон олох арахсыбат, батыһа сылдьар буоллаҕына, ханнык баҕар дьэ-эбэр бэйэтин дьэ-эбэр курдук туттан киирдин, түннүккэ дьонун көрөр курдук илиитинэн далбаатаатын уонна телефоннаатын.

Буруйу о орооччулар сиэртибэлэрин ханна күүтэллэри: лифкэ, подьезка, массыынаҕа, уулуссаҕа.

Ханнык баҕар массыына буруйу о орооччу ору-диетынан буолар. Онон билбэт массыынаҕа, өскөтүн уруулга дьахтар да олорор буоллаҕына, оҕо олоруо суохтаах.

Уулуссаҕа оннообор күнс оҕолору элбэх кут-тал күүтэр. Билбэт киһи сизгэнэбинэ:

- тутан ыларын күүтүмэ;
- сирэйигэр тугу эмэ бырах;
- элбэх дьонноох сир диэки куот;
- айахын саба туттаҕына тарбаҕын ытыр;
- хайа баҕар предметинэн сирэйигэр, илиитигэр ас;
- охсуһар түгэн көһүннэбинэ охсус;
- тутан баран илиитин холкутаттаҕына куот.

Бу кылгас быраабылалары тутустаҕына оҕо алдырхайтан куотуон сөп.

Матырыйалы бэлэмнээтэ В. РЫКУНОВА

Понедельник, 17 мая
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Участок
 13.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 15.20 Хочу знать
15.50 Т/с «Обручальное кольцо»
 16.50 Федеральный судья
 18.00 Вечерние Новости
18.20 Т/с «След»
 19.00 Давай поженимся!
 20.00 Жди меня
 21.00 Время
21.30 Т/с «Ермоловы»
 22.30 Героин. Ветер с Юга
23.30 Т/с «Школа»
 00.00 Ночные новости
 00.10 Познер
 01.10 Гении и злодеи
01.40 Х/ф «Трое мужчин и маленькая леди»
 03.40 Т/с «Петля 2»

Вторник, 18 мая
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Участок
 13.20, 04.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.20 Понять. Простить
 15.20 Хочу знать
15.50 Т/с «Обручальное кольцо»
 16.50 Федеральный судья
 18.00 Вечерние Новости
18.20 Т/с «След»
 19.00 Давай поженимся!
 20.00 Пусть говорят
 21.00 Время
21.30 Т/с «Ермоловы»
 22.30 Кремль-9
23.30 Т/с «Школа»
 00.00 Ночные новости
 00.20 На ночь глядя
01.00 Х/ф «Последний герой боевика»
 03.30 Т/с «Как я встретил вашу маму»

Среда, 19 мая
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00 Новости

Понедельник, 17 мая
 11.40 Рыбалка с Радзишевским
 11.55 Футбол. Обзор матчей чемпионата Италии
 12.30, 15.00, 18.10, 23.55, 03.55, 06.40 Вести-Спорт
 12.45, 15.15, 21.25, 07.45, 09.45 Хоккей. Чемпионат мира. Трансляция из Германии
 15.10 Вести-Спорт.
 17.30 Индустрия кино
 18.00, 23.45, 03.45 Вести.ru
 18.20 Моя планета
 19.25 Футбол.
 00.10 Хоккей. Чемпионат.
 02.40 Неделя спорта
 04.10 Хоккей. Чемпионат мира.
 06.55 Моя планета.

Вторник, 18 мая
 11.45 Рыбалка с Радзишевским
 12.00 Страна спортивная
 12.30, 15.00, 18.10, 23.55, 03.55, 06.40 Вести-Спорт
 12.45, 15.15, 06.55, 09.10 Хоккей. Чемпионат мира. Трансляция из Германии
 17.30 Скоростной участок
 18.00, 23.45, 03.45 Вести.ru
 18.20 Моя планета
 20.10, 00.10, 04.10 Хоккей. Чемпионат мира.
 22.40 Неделя спорта
 02.40 Футбол России

Среда, 19 мая
 11.25 Неделя спорта
 12.30, 15.00, 18.10, 00.10, 04.10, 06.35 Вести-Спорт
 12.45, 15.15, 21.45 Хоккей. Чемпионат мира.
 17.30, 08.45 Футбол.
 18.00, 00.00, 04.00 Вести.ru
 18.20, 04.30 Моя планета

09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Участок
 13.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 15.20 Хочу знать
15.50 Т/с «Обручальное кольцо»
 16.50 Федеральный судья
 18.00 Вечерние Новости
18.20 Т/с «След»
 19.00 Давай поженимся!
 20.00 Пусть говорят
 21.00 Время
21.30 Т/с «Ермоловы»
 22.30 Среда обитания
23.30 Т/с «Школа»
 00.00 Ночные новости
 00.20 На ночь глядя
01.00 Х/ф «Проблески надежды»
 03.10 Х/ф «Прыжок с пирса Клозен»

Четверг, 20 мая
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Участок
 13.20, 04.30 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.20 Понять. Простить
 15.20 Хочу знать
15.50 Т/с «Обручальное кольцо»
 16.50 Федеральный судья
 18.00 Вечерние Новости
18.20 Т/с «След»
 19.00 Давай поженимся!
 20.00 Пусть говорят
 21.00 Время
21.30 Т/с «Ермоловы»
 22.30 Человек и закон
 23.30 Д/ф «Олег Янковский»
00.30 Х/ф «Полеты во сне и наяву»
02.10 Х/ф «Обман»
 04.00 Т/с «Как я встретил вашу маму»

Пятница, 21 мая
 05.00 Доброе утро
 09.00, 12.00, 15.00 Новости
 09.05 Малахов +
 10.20 Модный приговор
 11.20 Контрольная закупка
 12.20 Участок
 13.20 Детективы
 14.00 Другие новости
 14.20 Понять. Простить
 15.20 Хочу знать
15.50 Т/с «Обручальное кольцо»
 16.50 Федеральный судья
 18.00 Вечерние Новости
 18.20 Поле чудес
 19.10 Давай поженимся!
 20.00 Пусть говорят
 21.00 Время

19.25 Рыбалка с Радзишевским
 19.40 Спортивная гимнастика. Кубок мира.
 00.25 Футбол России
01.30 Х/ф «Идеальный шторм»
 06.45 Футбол.
 09.15 Профессиональный бокс. Дмитрий Чудинов (Россия) против Отиса Ченната (США), Федор Чудинов (Россия) против Шона Кирка (США). Трансляция из США

Четверг, 20 мая
 10.25 Баскетбол. НБА.
 12.30, 15.00, 18.10, 23.55, 03.55, 06.40 Вести-Спорт
 12.45, 15.15 Хоккей. Чемпионат мира. Трансляция из Германии
 17.30 Точка отрыва
 18.00, 23.45, 03.45 Вести.ru
 18.20, 02.40 Моя планета
 20.10, 10.10 Рыбалка с Радзишевским
 20.25 Спортивная гимнастика. Кубок мира.
 22.40 Футбол России
 00.10, 04.10 Хоккей. Чемпионат мира. 1/4 финала.
 06.50 Хоккей. Чемпионат мира. 1/4 финала.

Пятница, 21 мая
 10.25 Баскетбол. НБА.
 12.30, 15.00, 18.10, 00.10, 04.10, 06.40 Вести-Спорт
 12.45, 15.15, 19.25, 21.40 Хоккей. Чемпионат мира. 1/4 финала.
 17.30 Чемпионат мира по футболу.
 18.00, 00.00, 04.00 Вести.ru
 18.20, 00.25, 05.05 Моя планета
 00.55 Экспедиция «Трофи - 2010»
02.30 Х/ф «Крутящий момент»
 04.25 Вести-Спорт.
 04.30 Индустрия кино
 06.50 Спортивная гимнастика. Кубок мира.

21.30 Розыгрыш
23.00 Х/ф «Скоро весна»
02.10 Х/ф «Сыграй мне «Туманно»
 04.00 Х/ф «Идеальная пара»
Суббота, 21 мая
 06.00, 10.00, 12.00 Новости
06.10 Х/ф «Прости нас, первая любовь»
 07.30 Играй, гармонь любимая!
 08.10 М/ф «Чип и Дейл спешат на помощь», «Черный плащ»
 09.00 Умницы и умники
 09.40 Слово пастыря
 10.10 Непутевые заметки
 10.30 Смак
 11.10 Моя родословная
 12.10 Грядка
 12.40 Самолет над вулканом. Сквозь облако пепла
13.50 Т/с «Широка река»
 17.20 Живой мир
 18.20 Кто хочет стать миллионером?
 19.20 Полный Шрек
 21.00 Время
21.15 Х/ф «М + Ж»
 22.40 Проекторперискилтон
 23.20 Что? Где? Когда?
 00.30 Вспомни, что было
 01.20 Останься в живых
02.10 Х/ф «Американская мечта»
 04.10 Х/ф «Джеймс Паттерсон: Дневник Сюзанны для Николаса»

Воскресенье, 23 мая
 06.00, 10.00, 12.00 Новости
 06.10 М/ф «Жадный Кузя»
06.20 Х/ф «Поезд вне расписания»
 07.50 Служу Отчизне!
 08.20 М/ф «Кряк-бригада», «Клуб Микки Мауса»
 09.10 Здоровье
 10.20 Пока все дома
 11.10 Счастье есть!
 12.20 Фазенда
 12.50 Севастопольские рассказы
13.50 Х/ф «Принцесса на боках»
 16.00 КВН. Премьер-лига
 17.50 Недолюбила, недожила...
 18.50 Достояние Республики
 21.00 Воскресное «Время»
 22.00 Мульт личности
22.30 Х/ф «Внук космонавта»
23.50 Х/ф «Класс»
02.10 Х/ф «Убийство на реке Грин»
 03.40 Документальный фильм
 04.30 Хоккей. Чемпионат мира. Финал. Прямой эфир из Германии до 05.00

10.10 Рыбалка с Радзишевским
Суббота, 22 мая
 10.25 Баскетбол. НБА.
 12.30, 15.00, 18.10, 21.40, 04.10, 07.45 Вести-Спорт
 12.45, 15.50 Хоккей. Чемпионат мира. 1/4 финала.
 15.10, 04.25 Вести-Спорт. Местное время
 15.20 Будь здоров!
 18.00, 04.00 Вести.ru
 18.20 Чемпионат мира по футболу. «На пути к финалу»
 19.20, 04.35 Моя планета
 21.10 Индустрия кино
 21.55 Хоккей. Чемпионат мира. 1/2 финала. Прямая трансляция из Германии
 00.25 Профессиональный бокс. Дмитрий Чудинов (Россия) против Флавио Кардозы (Никарагуа), Федор Чудинов (Россия) против Сезара Ибарры (Мексика). Трансляция из США
02.15 Х/ф «Вышибалы»
 08.00 Хоккей. Чемпионат мира. 1/2 финала. Трансляция из Германии

Воскресенье, 23 мая
 10.25 Баскетбол. НБА. 1/2 финала
 12.30, 15.00, 18.15, 23.55, 02.50, 06.50 Вести-Спорт
 12.45, 15.45 Хоккей. Чемпионат мира. 1/2 финала. Трансляция из Германии
 15.10, 03.05 Вести-Спорт. Местное время
 15.20 Страна спортивная
 18.00, 02.40 Вести.ru
 19.00 Теннис. Открытый чемпионат Франции. Прямая трансляция
 00.10 Хоккей. Чемпионат мира. Матч за 3 место. Прямая трансляция из Германии
 03.15 Теннис. Открытый чемпионат Франции
 05.00 Баскетбол. Чемпионат России. Мужчины. 1/2 финала
 07.00 Моя планета

Понедельник, 17 мая
 05.00 Утро России
 09.05 Д/ф «Битва за сверхзвук. Правда о ТУ-144»
 10.00 О самом главном
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
11.50 Х/ф «Впервые замужем»
 13.40 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Вера, Надежда, Любовь»
 22.55 Городок
 23.55 Вести+
 00.15 Х/ф «Ультрафиолет»

Вторник, 18 мая
 05.00 Утро России
 09.05 Снежный человек. Последние очевидцы
 10.00 О самом главном
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Богатая и любимая»
12.45 Т/с «Путейцы»
 13.40 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Вера, Надежда, Любовь»
 22.55 Д/ф «Поезд-призрак. Тайна золота Колчака»
 23.55 Вести+
00.15 Х/ф «Сокровище»
 02.00 Горячая десятка

Среда, 19 мая
 05.00 Утро России

17 мая, понедельник
 06:50 Утренняя зарядка
 07:00 «Новый день»
 17:30 «Геван»
18:00 «Саха сирэ»
 18:15 «Крупным планом»: Человек северной закалки (ТВ «Спектр»)
 18:45 «Күнчээн»: Айыы обото
19:00 «Якутия»
 19:15 «Федерация»
 19:30 «Харах далыгар» ток-шоу
20:30 «Саха Сирэ — Якутия»
 21:05 «Эргимтэ»
 21:20 «Спецрепортаж»: тропа зависимости
21:50 «Саха Сирэ — Якутия»

18 мая, вторник
 06:50 Утренняя зарядка
 07:00 «Новый день»
 17:30 «Полярная звезда»: Дневник юнкора
18:00 «Саха сирэ»
 18:15 «Лэкиэс» кыргас киинэ
 18:45 «Күнчээн»: Уу-чүкүчүк
19:00 «Якутия»
 19:15 «Бизнес-формула»
 19:30 «Чэгиз» прямой эфир
 20:15 «Памяти защитников Родины». Разведчик Дмитрий Сирдитов
20:30 «Саха Сирэ — Якутия»
 21:05 «Простые истины»
 21:35 «Булүүтээби обо санаторийа» («Панорама» ТВ)
21:50 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа

19 мая, среда
 06:50 Утренняя зарядка
 07:00 «Новый день»
 17:30 «Служба 02»

09.05 Д/ф «Драма Ивана Бровкина»
 10.00 О самом главном
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Богатая и любимая»
12.45 Т/с «Путейцы»
 13.40 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Вера, Надежда, Любовь»
 22.55 Д/ф «Семь смертных грехов»
 23.55 Вести+
00.15 Х/ф «Служили два товарища»
 02.10 Честный детектив

Четверг, 20 мая
 05.00 Утро России
 09.05 Улыбайтесь, господа, улыбайтесь! Олег Янковский
 10.00 О самом главном
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Богатая и любимая»
12.45 Т/с «Путейцы»
 13.40 Вести. Дежурная часть
14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
21.00 Т/с «Вера, Надежда, Любовь»
 22.55 Д/ф «Третий глаз. Загадки зрения»
 23.55 Вести+
 00.15 Х/ф «Любовник»

Пятница, 21 мая
 05.00 Утро России
 09.05 Мусульмане
 09.15 Мой серебряный шар
 10.10 О самом главном
 11.00, 14.00, 17.00, 20.00 Вести
 11.30, 14.30, 17.15, 20.30 Вести-Москва
11.50 Т/с «Богатая и любимая»
12.45 Т/с «Путейцы»
 13.40 Вести. Дежурная часть

18:00 «Саха сирэ» Информационная биэри
 18:15 «Көһөрүү кыттыылаахтарын үйэтитии» («Кэбээйи» ТВ)
 18:45 «Күнчээн»
19:00 «Якутия» Информационная программа
 19:15 «Социум» прямой эфир
 20:00 «Правоведъ»
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:05 «Тыа сирэ»
 21:35 «Аал-луук мас»: Сээркээн сэхэн
22:05 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа

20 мая, четверг
 06:50 Утренняя зарядка
 07:00 «Новый день»
 17:30 «Хотугу сулус»: Ытык кыһа учуутала
18:00 «Саха сирэ» Информационная биэри
 18:15 «Үлэ кинитэ»: үлэбэ көрөбүн сирдээби аналбын... («Муома» ТВ)
 18:45 «Күнчээн»: Кэрэ биһигэ
19:00 «Якутия» Информационная программа
 19:15 «Диалог с властью» прямой эфир
 20:00 «Музыкальный четверг»: Жизнь-это джаз
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:05 «Священный Ильямень» фильм первый (из архива ТВ)
 21:40 «New Step»
21:50 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа

21 мая, пятница
 06:50 Утренняя зарядка
 07:00 «Новый день»
 17:30 «Сокровищница северной литературы»
18:00 «Саха сирэ» Информационная биэри
 18:15 «Сэттэ мэтээл» («Хангалас» ТВ)
 18:45 «Күнчээн»: Ылмычыан
19:00 «Якутия» Информа-

14.50 Т/с «Каменская»
16.30 Т/с «Кулагин и партнеры»
17.35 Т/с «Ефросинья»
18.30 Т/с «Дворик»
19.00 Т/с «Слово женщине»
 20.50 Спокойной ночи, малыши!
 21.00 Юрмала. Фестиваль юмористических программ
 22.55 Девчата
23.45 Х/ф «Клинок»
 01.45 Х/ф «Потерянная граница»

Суббота, 22 мая
05.45 Х/ф «Кто поедет в Трускавец»
 07.10 Вся Россия
 07.25 Диалог
 08.00, 11.00, 14.00 Вести
 08.10, 11.10, 14.20 Вести-Москва
 08.20 Военная программа
 08.45 Субботник
09.25 Х/ф «Вам и не снилось...»
 11.20 Формула власти
 11.45 Очевидное - невероятное
 12.15 Комната смеха
 13.10 Сто к одному
14.30 Х/ф «Возврата нет»
 16.30 Подари себе жизнь
 17.00 Кто хочет стать Максимом Галкиным
 18.00 Субботний вечер
 20.00 Вести в субботу
20.40 Х/ф «Дальше-любое»
 00.30 Х/ф «Как малые дети»

Воскресенье, 23 мая
05.40 Х/ф «Тревожный вылет»
 07.20 Смехопанорама
 07.50 Сам себе режиссер
 08.50 Утренняя почта
09.10 Х/ф «Нэнси Дрю»
 11.00, 14.00 Вести
 11.10, 14.15 Вести-Москва
 11.50 Городок
12.20 Х/ф «Грехи наши»
 14.25 Вести. Дежурная часть
 14.55 Честный детектив
 15.25 Д/ф «Храм для Онегина. После славы»
 16.20 Измайловский парк. Большой юмористический концерт
18.10 Х/ф «Побочный эффект»
 20.00 Вести недели
 21.05 Специальный корреспондент
 22.05 Девчата
 22.35 Концерт-встреча с музыкальным коллективом Петра Налича
00.10 Х/ф «Везунчик»

ционная программа
 19:15 «Парламентский вестник»
 19:45 «Аал-луук мас»: Айыы сьдьаайа
20:30 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа
 21:05 «Идэбин таба тал»
 21:20 Чемпионат РС(Я) по гиревому спорту (ТВ «Чароит»)
 22:00 «Штрихи к портрету» (из архива ТВ)
22:55 «Саха Сирэ — Якутия» Информационная программа

22 мая, суббота
 17:00 «Тарбаахптыын астыахха»
 17:30 «Истинг илдьит»
 18:25 «Где ты, мама?» (ТРК «Алмазный край»)
 18:40 «Улуу Кыайы күнэ»
 19:00 «Моя школа»
19:30 «Саха сирэ. Күнтэн күн» Информационная биэри
 20:05 «Священный Ильямень» фильм второй (из архива ТВ)
 20:45 «Дворы нашего детства»
 21:15 «Сардаана»
 21:45 «Однажды вечером»: Кинозавод
 22:45 «ТВ-спорт»: Көнгүл тустууга Аан дойду кубога. I ч.

23 мая, воскресенье
 17:00 «Полярная звезда» телевизионный конкурс
 17:45 «Пропеллер»
 18:00 «Күнчээн»
 18:15 «Истинг илдьит»
 18:45 «Ытык дьоммут ыллыктаах тыллара». «Бичик» кинигэ кыһатын сүрүннүүр редактора Валерий Луковцев
 19:15 «Уруу алгыһа»
19:30 «Якутия. День за днем» Информационная программа
 20:05 «Священный Ильямень» фильм третий (из архива ТВ)
 20:35 «Однажды вечером» музыкальный выпуск
 21:20 «ТВ-спорт»: Көнгүл тустууга Аан дойду кубога. II ч.

Распоряжение 12.05.2010 N 452-р О ВНЕСЕНИИ ИЗМЕНЕНИИ В РАСПОРЯЖЕНИЕ от 08.04.2010 г. N 446-р

В целях внесения уточнений в распоряжение главы от 08.04.2010 г. N 446-р, «Об утверждении торговых надбавок на социально значимые продовольственные товары на 2010 год», распоряжаюсь:

1. Пункт 3 изложить в следующей редакции: «Всем хозяйствующим субъектам, независимо от форм собственности и индивидуальным предпринимателям улуса при формировании розничной цены на социально значимые продовольственные товары применять: — единую предельную розничную торговую надбавку к закупочным ценам; — при закупке товаров из-за пределов республики дополнительно применять процент на транспортную стоимость товара по сложившимся фактическим расходам».

2. Настоящее распоряжение опубликовать в средствах массовой информации.

3. Контроль за исполнением, настоящего распоряжения возложить на заместителя главы по экономике и финансам Петрову Л.Н.

Глава улуса А. ИЛЫН

О ПРИЕМЕ ДОКУМЕНТОВ ДЛЯ УЧАСТИЯ В КОНКУРСЕ ПО ФОРМИРОВАНИЮ РЕЗЕРВА УПРАВЛЕНЧЕСКИХ КАДРОВ АДМИНИСТРАЦИИ МО «НАМСКИЙ УЛУС»

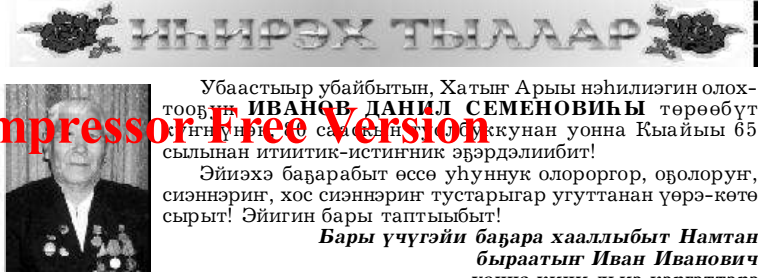
Администрация муниципального образования «Намский улус» проводит конкурс по формированию резерва управленческих кадров для выдвижения на руководящие должности в системе государственного и муниципального управления, приоритетных отраслях экономики, социальной сферы, культуры, здравоохранения и спорта, улуса и Республики Саха (Якутия).

Гражданин Российской Федерации, изъявивший желание участвовать в конкурсе, представляет:

- личное заявление;
— собственноручно заполненная и подписанная анкета утвержденного формы на бумажном и электронном носителе;
— копии документов о профессиональном образовании, дополнительном профессиональном образовании, ученой степени, ученого звания, заверенные нотариально или кадровыми службами по месту работы (службы);
— документ об отсутствии у гражданина заболевания, препятствующего поступлению на муниципальную службу или ее прохождению;
— характеристика с места работы;
— лист претендента.

Адрес приема документов: с. Намцы, ул. Октябрьская, 1, каб. 311, тел. 41-5-05 (Служба управления персоналом).

Срок представления документов: до 25 мая 2010 г.

Уважаемый ИВАНОВ ДАНИЛ СЕМЕНОВИЧ, торжественно поздравляем вас с юбилеем! Вы достигли больших успехов в жизни и труде. Желаем вам здоровья, благополучия и успехов во всем.

Күндү кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин, Аппааны бөһүөлөгүн олохтообун СИВЦЕВ НИКОЛАЙ ИГНАТЬЕВИЧ 70 сааскын туолар үбүлүүгүнэн ис сүрэхпититтэн эҕэрдэлиибит!

Баҕарабыт кытаанах доруобуйаны, куруук үөрэ-көтө, сүбэли-амалы сыйдыаргар. Кырдьары билиммэккэ уһундук дьоллоохтук олор дьон алгыспытын аныбыт.

Кэргэниң, кыыһың, күтүөтүң, сиэннэриң

Уважаемую ГАЛИНУ ВИКТОРОВНУ, преподавателя специальных дисциплин ГОУ «Профессиональный лицей N 2», отличника потребкооперации РС(Я) и РФ искренне поздравляем со знаменательной датой!

Важная, особенная дата, Славный, яркий праздник — юбилей! Пусть подарит жизнь все, чем богата, Преданность, внимание друзей!

Доброты, удачи, мира, счастья, Радостных, приятных новостей! Только в настроении прекрасном Будь сегодня и в любой из дней!

С наилучшими пожеланиями коллектив родного лица

УВАЖАЕМЫЕ ПОДПИСЧИКИ!

Мы рады Вам сообщить, что с 13 по 23 мая 2010 г. на 2-е полугодие 2010 г. на республиканские и на центральные издания во всех отделениях почтовой связи проводится «Всероссийская Декада подписчика», скидка на газеты от 15% до 40%.

Для того, чтобы оформить подписку Вам понадобится всего несколько минут, а сотрудники ПОЧТЫ РОССИИ сделают все, для того, чтобы каждое утро на вашем столе лежала свежая газета.

У нас всегда есть, что предложить подписчикам! Подпишитесь на почте!

МАХТАЛ

Кырдыр кырыс дииллэрини, ыалдыр да сынан аҕаабат. Эмп-томп ыарахана, наадалаах эмп льготнай испиһэеккэ да суоҕа элбэхтик охсор. Поликлиника сэбиэдиссэйэ В.А. Максимова экирэттиһин, кыһаллан учараттаһан ый устата ревматологический кинигэ эмтээн, киһи-хара буолан, сэниэлээн тахсыбытым. Эмп-томп эгэлгэтин, сыаналааһын льготата суох эмтэммитим. Аңардас пенсияҕа олорор дьонго охсуута үгүс. Намнаабы социальнай харалта коллектива (сэб. Гуляева В.И.) материалнай көмө оңорон санаабын чапчатта. Үлэ кэмигэр кинилэр хонтуораларыгар киһи өрүү элбэх буолар. Кимэхэ эрэ сүбэлээн, итэҕэһи-быһаһаһы ыйан биэрэн, эйэҕэс мичээрдэринэн көрсөн, кыһалдылаахха аламаҕайдык сыһыаннаһан, кэлбит эрэ барыта үөрэн-көтөн тахсар, наадатын ситиһин быһааргаран барар.

Социальной харалта управлениетың коллективыгар, сэб. Гуляева В.И., поликлиника сэб. В.А. Максимоваҕа көмүтүт, болгомтоут иһин дирин махталбын тизэрдэбин. Дьон туһугар ахсаабат кыһамныгыт үҥсүрүөҕү баҕарабын. Доруобай, дьоллоох буолун!

Т. ТЕРЕШКИНА, Никольская

Магазин «Стройснаб» предлагает:

- Стекло 4 мм (2200x1370x4 мм) — 350 руб./м2
Фанера 1,5x1,5 м 4, 6, 8, 10, 12, 15 мм — от 500 руб.
Фанера 1,22x2,44 м 4, 6, 8, 10, 12, 15 мм — от 550 руб.
ДВП 1,7x2,75 м — 350 руб.
ДСП 2,44x1,83x16 мм (4,47 м2) — 1500 руб.
ЛДСП 2,44x1,83x16 мм (4,47 м2) — 2200 руб.
Цемент М400 50 кг — 400 руб.
Шифер 8 волн (1130x1750x5,8мм) — 400 руб.
Ондулин — 500 руб.
Металлочерепица «Монтерей» (1,20x2,25.3,30.5,05,м) — 850 руб.
Профлист оцинкованный С-8 (5,8x1,2м) — 1700 руб.
Профлист окрашенный С-8 (5,8x1,2м) — 1900 руб.
Оцинкованный лист (1x2м) — 500 руб.
Оцинкованный лист (1,25x2,5м) — 800 руб.
Гвозди 25,32,50,70,80,100,120,150,200мм — от 55 руб.
Бочки оцинкованные 150,200,300л. — от 1900 руб.
Ведро оцинк., эмал. — от 130 руб.
Пенополистирол 1800x900x50,100,м — от 200 руб.
Рубероид РПП-300 (1x15м) — 400 руб.
Изолер КТ-11 (рулон) — 1000 руб.
Изоспан А,В — 1400 руб.
Эмаль ПФ-266 (для пола 2,7 кг) — от 280 руб.
Эмаль ПФ-115 цветная — от 120 руб./кг
Акватекс 3 л — 600 руб.
Панель декоративная 1,22x44м — от 1300 руб.
Панели МДФ (2,7x0,2м) — от 1400 руб.
Пакля 30,60 кг — от 1800 руб.
Отрезной круг — от 35 руб.
Радиатор чугунный М-140 (7-секций) — 2300 руб.
Сантехника (отводы, сгоны, муфты, краны)
Электротовары (провода, выключатели, лампы)
Инструменты, саморезы, сверла, кисти и т.д.
Наш адрес: Рынок «Талба», магазин «Стройснаб»
Режим работы: 9.00-18.00 без перерыва, выходной — воскресенье
Привозим товары под заказ.
Конт. тел. 8-924-863-99-93
Предъявителю купона СКИДКА 5% на все товары, кроме металлочерепицы и профлиста

ВНИМАНИЮ ПОТРЕБИТЕЛЕЙ ГАЗА!

В связи с вступлением в силу Постановления N 549 от 21.07.09 г., просим до 1 июня с.г. перезаключить договора на техническое обслуживание и поставку газа. В противном случае будет отключение от систем газоснабжения. При заключении требуются следующие документы: копия паспорта с пропиской собственника, семейная справка, копия техпаспорта объекта (или копия свидетельства гос. регистрации). Также, согласно Ф3N261 от 23.11.09 г. каждый объект должен быть оснащен прибором учета на газовые оборудования до 1 января 2012 г. В связи с этим объявлена акция на установку приборов учета на отопительные приборы «При покупке Счетчика — установка всего за 10 рублей».

Напоминаем, что оплата за природный газ должна быть оплачена не позднее 10 числа следующего за расчетным месяцем, просим оплатить задолженность.

Заявления и оплата принимается в кассе Намского участка УГРС ОАО «Сахатранснефтегаз» по адресу: с. Намцы, ул. Ц. Аммосова, 7, с 8.00 до 17.00 обед с 13.00 до 14.00. Также платежи принимаются в почтовых отделениях.

Тел. для справок 41-4-93.

УВАЖАЕМЫЕ ЖИТЕЛИ НАМСКОГО УЛУСА!

Жилищный фонд «Дьулуур» предлагает для населения широкий ассортимент строительных материалов для строительства индивидуального жилья, в наличии и на заказ, от фундамента до кровли; плиточные материалы, ж/б блоки, системы отопления, окна, печи газовые, расходные материалы.

А также принимаем заказы (индивидуальные) на строительства домов, бань, гаражей, фасады, кровли, ленточные фундаменты, заборы любой сложности. Цены на все разумные.

Приглашаем к сотрудничеству индивидуальных предпринимателей, строительных бригад на взаимовыгодных условиях.

Наш адрес: с. Намцы, ул. Базовая, 3/1, тел/факс 41-3-62.

Предприятию требуется экономист с высшим образованием на конкурсной основе.

ТЭРИЛЭЛЭР САЛАЙААЧЫЛАРЫГА!

Баһаартан сэрэхтээх буолуу месячинигын устатыгар баһаартан сэрэхтээх буолууга сэрэтэр үлэлэри ыһпаргытыгар. Баһаартан кутталлаах бириэмэ кэмизэр нэһилиэнньэлээх пууннар кыраныһсалларыгар уонна объектар территорияларыгар бөбү уматар, өртөөһүн бобуллар.

«Нам улууһа» МТ дьаһалтата

Ыһпылыбыт, докумуона суох бортовой УАЗ, илин, кэлин муостар, кабина, кузов, рама уонна кыра уот биэрэр станция атыланар.

Тел. 89248727316

Продаю концентратор кислорода ОХУ-6000 2008 г. вып., 6/у — 30000 руб.

Тел. 89141083938

Продается участок по ул. Ч. Винокурова.

Тел. 89142272555

Считать недействительным утерянный аттестат 14 АА 0019883, выданный 15 июня 2008 г. Хатырской общей образовательной школы им. М.К. Аммосова на имя Новгородова Николая Геннадьевича

Table with 2 columns listing names and titles of individuals, such as ТИХОНОВ Петр Михайлович, ТИХОНОВА Петра Михайловича, БЕЛОЛУБСКИЙ Айсен Валерьевич, etc.

Редактор В.Г. КАСЬЯНОВ
ОТДЕЛ: информация, сурук, төрүт культура — 41496; ; бухгалтерия — 41141; факс — 41141; редакционной-издательской ситим — 41332

Тэрийэн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Э сиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын туһунан ууһу хонтуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээккэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрацияламмыт нүөмэрэ — ПИ №19-0428. Сурукка ааккытын-суолугутун, үлэбитин, дьыһыт аадырыһын чопчу ыйы. Редакцияга кирибит суруктар төннөрүллүбэтэр. Автор этэрэ хаһыат санаатыһын мэлдьи биир буолбат. «ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата. 678380, Саха Республиката, Нам улууһа, Нам сэл., Заложной уул 4. E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Э сиэли» хаһыат редакционной-издательской ситимигэр талыһынна, талыһынна уонна бэчээттэннэ. Формата А3. Кээмэйэ 2,0 бэчээт. лис. Кө үл сыананан атыыланар Индексы — 54889. Тираһа — 2540 Бэчээккэ илии баттаньытын графига — 12:00 ч. 14.05.2010 с. Бэчээккэ илии баттанна — 11:20 ч. 14.05.2010 с.

PDF Compressor Free Version